

Софія Губаш

*Воловеччина моя –
духовності скарбниця*

*(звичаї, традиції та обряди Воловеччини,
зібрані і відтворені
народним фольклорно-етнографічним
колективом «Верховинка»
кер. Софія Губаш)*

м. Ужгород - 2011

63.5 (4УКР-4ЗАК)

Г – 93

Губаш С.

Воловеччина моя – духовності скарбниця:
сценарії звичаїв, традицій та обрядів Воловеччини. –
Воловець. 2008. – 99 с.

Поданий в книзі матеріал зацікавить всіх тих, хто
плекає любов до пісні, коломийки, старовинних
Верховинських свят, обрядів, традицій, які віками плекали
наші пращури зберегли і передали нам у спадок.

Сценарії подані в автентичному викладі.

*Всім, всім хто зберіг для нас народну коломийку, хто
сьогодні своїм талантом, своєю любов'ю до мистецтва
живлять це велике народне джерело **п р и с в я ч у є т ь с я.***

На обкладинці: народний фольклорно-етнографічний колектив
“Верховина” під керівництвом Софії Губаш.

Відповідальна за випуск: **Шугасва В.А.** -
завідуюча районною бібліотекою для дорослих
Упорядкування тексту та верстка: **Бруницвик С.М.**

Віддруковано з готових діапозитивів ПП Мельник М.В.

Повн. друк.аркушів – 3,12/32. Гарнітура Times. Тираж 500 прим.

*То ж плвтимуть звільна роки і століття,
Ткатиметься важко канва тисячоліть.
Звичаї і мову заповівши дітям
Йтимуть покоління в ніч,
Де свіч не світить,
Та цвістиме дровня плодовита віть.*

Софія Малильо

ПЕРЕДМОВА

З перших кроків людина прокладає свою особисту життєву стежину. На цьому їй стануть у пригоді дороговкази, що допоможуть обрати правильний напрямок, і мудрість, яка ніколи не виявиться обтяжливою і даремною ношею. Усе це – неосяжний народний досвід.

Відповіді на найскладніші питання, що постають перед нами, містяться в житті самого народу, у його щоденних справах і клопотах, культурі, обрядах, фольклорі. Спосіб життя предків, їхні традиції, віра, звичаї, сімейні та громадські відносини - це сьогодення кожного з нас. В них - національна неповторність українців, їх найкращі сподівання та найсвітліші надії. Рід наш багатий на традиції, свята й обряди, прекрасний духовністю, оскільки з найдавніших часів наші пращури відбирали найцінніші надбання, збагачуючи їх і бережливо передавали той келих мудрості і здоров'я нації з покоління в покоління.

Витоки сімейних обрядів і ритуалів тісно стикалися з магічними заходами, котрі мали забезпечити сім'ї та окремі людині щастя, багатство та плодючість, захистити її від злих сил. Українці вмiли відчувати природу, черпати

здоров'я, силу й красу її лона. Всі творчі сили людини були спрямовані на зміцнення сім'ї, свого роду. Саме тому ми маємо передати прийдешньому поколінню віхи-дороговкази, які отримали від своїх предків.

«Кожен край має свій звичай», - свідчить народна мудрість. Не є винятком і Воловеччина.

Незважаючи на багатовікове поневолення, неймовірно тяжкі випробовування, корінне населення Воловеччини усе-таки зберегло основні риси своєї етнічної неповторності.

«З б е р е ж е м о , п р и м н о ж и м о , п е р е д а м о майбутнім поколінням найдорожчий наш скарб, що дістався нам від наших пращурів - наше неоцінене багатство: пісню, коломийку, стародавні традиції та обряди».

Саме цій меті слугують з 1991 року учасники фольклорно-етнографічного колективу «В е р х о в и н к а» районної бібліотеки для дорослих.

В своєму творчому колективі «Верховинка» об'єднала різних за характером, віком і родом занять людей, але з непереборним прагненням донести до нинішнього і майбутніх поколінь неповторну красу віками надбаного верховинського фольклору.

Збирались жінки, котрі все своє життя дотримувались релігійних обрядів. Яких тільки тоді колядок, пісень, коломийок не наспівано!

Були привілля й спогади про звичаї, що побутували у Верховинських селах на різдв'яні свята, конкурси пасок, великодніх вишитих та витканих рушників.

За розмовами, жартами, співами вчувалася туга за минулим, коли жилося хоч і важко, зате простіше.

Як колись на сільських вечорницях, мило і затишно було добрим, бувалим воловецьким газдиням на засіданнях «Верховинки», що проводились в читальній залі бібліотеки. Збирались жінки, щоб порозважати над цінністю духовного життя, над тим, яке місце займають у нашому бутті пісня-балада, коломийка, рушник і сорочка – вишиванка.

Першими учасницями об'єднання були -

- Ганна Іванівна Баганич
- Катерина Юріївна Мартин
- Ольга Онуфріївна Вайдич
- Анастасія Федорівна Гембицька
- Гафія Федорівна Юраш
- Калина Іванівна Тимкович
- Гафія Петрівна Дубович
- Марія Федорівна Фур
- Анастасія Іванівна Тидір
- Калина Миколаївна Романець
- Ганна Іванівна Лукачко
- Гафія Василівна Мадяр
- Марія Іванівна Канайло
- Ганна Михайлівна Мадяр

У колиски цього творчого об'єднання стояла Катерина Іллівна Гафинець. Саме вона, бібліотекар (сьогодні вже пенсіонер), з материнської колиски обласкала і випестувала скарби милої народної творчості, вилеліяла те колоритне дитя.

Та скоро цьому творчому жіночому колективу стали затісними стіни читальної зали. Визріла потреба відродити прадавні обряди на сцені, щоб потішити старше покоління, прилучити до них молодь, дітей.

В сценаріях оживилось все, що збереглося в пам'яті далеких років, відтворено пісенне драматичне дійство, виплекане не одним поколінням людей гірської Верховини.

Та передати все це можна тільки через талановитих дійових осіб. Колектив почав оновлювати свій склад:

- Ірина Михайлівна Попович – незмінна у всіх дійствах, газдиня;
- Марія Іванівна Канайло - що стояла біля витоків створення колективу. Вчителька за професією;
- Марія та Гафія Мадяр - сестри, по-дівочому Курах;
- Марія Іванівна Мадяр - із званої родини Брунцвиків у Волівці;

- Куцик Ганна Михайлівна;
- Худан Настя Юріївна;
- Іван Іванович Бодак – педагог і весільний староста в житті і на сцені;
- Йосип Михайлович Козик – педагог;
Талановиті музики : .
- Іван Михайлович Щербей – диригент, соліст;
- Андрій Іванович Пацьо;
- Василь Федорович Гафинець;
- Йосип Степанович Дзямко;
- Іван Андрійович Бляшин;
- Нове юне покоління:
- Михайло та Діана В'ячали;
- Марійка Дубович;
- Тетяна Тюшка;
- Іванко Лопіт;
- Ігор та Василь Поповичі;
- Юрій Курах;
- Василь Дербаль;
- Іван Тербан;
- Каріна Дербаль.

Саме дякуючи їм у скорому часі жіноче мистецьке об'єднання сформувалося у фольклорно-етнографічний колектив «Верховинка», який творчо працює над своїм доробком розширюючи свій репертуар, збагачуючи майстерність, сценічно-ритуалізовані дійства.

Так народились колоритні народні вистави «Верховинське весілля», «Сватанки», «Випрядки», «Святий вечір», «Бабин вечір», «Пушання», «Проводи в катуні» та різні побутові сценки, виконання народних пісень-балад, коломийок, Латкання.

З ними об'їздили всі села Воловеччини, неодноразово виступали на обласних святах колядницьких груп і вертепів, перед учасниками Всесвітнього конгресу русинів, на міжнародному лемківському святі, веселили своєю

творчістю Закарпатську діаспору в Будапешті, брали участь в обласному фестивалі «Народні джерела» (2000, 2002 рр.). Виступали по обласному телебаченню, перед гостями з Німеччини, Угорщини, Словаччини. 25 листопада 2007 року колектив взяв участь в Урочистій Академії присвяченій 80-ти річчю заснування товариства «Бойківщина» та 16-річчя Турківського районного товариства «Бойківщина» в м.Турка Львівської області.

Жодне районне свято не проходить без участі фольклорного колективу «Верховинка». Завдяки йому повниться зал самобутніми, віками твореними народом обрядами, пісенністю та колядками, драматичним дійством, колоритною трійстою музикою, гумористичним словесним жанром.

Потяг до мистецтва, відтворення світлих сторінок минулого наших предків об'єднують усіх учасників в одне прекрасне ціле, ім'я якому «Верховинка».

Тож цілком заслужено колективу в 2003 році присвоєно звання народного.

Він опрацьовує сценічні обряди, щоб показати їх з особливою теплою, поетичністю, зберігаючи місцеві традиції.

Все це робиться завдяки ревних учасників «Верховинки», хранителів творчості народної. Воловецький фольклор має глибоке коріння, має надію на щедрий розвиток. Бо поряд з людьми зрілими до фольклорного джерела припадають юні покоління.

Це люди, які з 1991 року з великою щирістю та ентузіазмом підносять фольклорне багатство Воловеччини.

Художній керівник Софія Губаш.

Через їх, через їх слівця,
Через їх, через їх серця
Ожило те, що відбуло,
Відшуміло і відцвіло.

Марія Лакатош

СВЯТИЙ ВЕЧІР - СВЯТО СІМЕЙНЕ

РІЗДВ'ЯНО-КОЛЯДУВАЛЬНИЙ ЗВИЧАЙ НА ВОЛОВЕЧЧИНІ

Радість і веселість несуть нам різдв'яні свята, що починаються Святим вечором. Яким має бути день 6 січня в побожній родині? Як готуватися сім'ї до вечері і як проводити її?... Розповіла про це умудрена життєвим досвідом жителя Волівця Ганна Іванівна Баганич (1906 р.н.) – вона ж одна з перших учасниць клубу «Верховинка».

«Як то було весело на Святий вечір у мої родині колим була ще докус маленька, а пак - і всі роки мого життя.

Найперше в хьжи має бути спокій, мир, благодать. Бо кить, борони Боже, суета ся трафіт - не збытися її цілий рік.

Друга вимога Святого вечера – строгий піст, аж до самої вечері. Їсти в сись день можут лем діти і старі дуже люди.

В сись день не мож ходити по чужых хьжах, тай зычити нич не мож.

До сього свята рихтуєся вся сім'я. Наводяться порядки як у хьжи так і по газдіству. Та майбільше має роботу газдыня.

Дуже раненько газдыня підмішує причинене звечора кісто на керечун. Коли кісто выкисне формуєся хлібина без прикрас, посеред якої втыкают скляночку з медом. Коли хліб всадят в піч, газдыня піднімає лопату до повали дотулятья до неї навхрест приговорюючи «Рости, хлібе, Христос іде!» і так робит дотрічі. В тоты далекі скрутні часы керечун выпікали з напросто змеленої пшениці, вівса, а было такое, що пекли керечун з житньої муки.

Коли вже спекли керечун починали варити вечерю. На вечерю мало быти дев'ять або дванадцять страв, і всі пісні. Насамперед грибы, грибова поливка, кромплі, голубці, капуста нагусто, горох, фасоля колочена, пироги з лекварьом, бобалькы (випечені в печи маленькі кульки з кислого кіста, скроплені гарячим сиропом і посипані горіхами чи маком), кампот з сушених яблук.

Під вечір газда годує досита всю свою худобу.

Коли на небі зійде перша зірка мож сідати вечеряти. Спершу всі ідут мытися у ріку. «Водице-йорданице, омываєш лугы і берегы, омый і нас від всякого зла - родженных, хрещених» і називають кожен своє ім'я.

Газда і хтось з дітей берут плахту з соломов і йдут у сад, скручуют повересла і обв'язуют ними яблінкы, груші, сливы - обы рясно родили.

Плахту соломы і вівсяний снопик заносять до хыжі. В хыжі темно: лампу накрыто полотнинов.

- Дай, Боже, щасливый Святий вычирь! – весело кланятыя газда. (Газдыня знімає з лампы полотнину, підкручує її)
- Дай, Боже! - чуєся у відповідь.
- Газда розмітує солому по хыжі, мече на піч - оби сіно вліті добре схло, жмуток соломы кладе у постіль
- обы чистоту у хыжі боронила.

- У тот час, хто приніс сніп кланявся:
- Христос рождається!
- Славіте його! - відповідають усі.

Газдиня мече в соломі орішки, діти збирають їх говорячи : «Ціп-ціп, квок-квок, ме-е-е, бе-е-е, му-му». Се оби всяка маржина і птиця на газдівстві велася. Хто любить збирати гриби палицьов шурохтит по соломі говорячи «Куди піду, гриби найду». Сю палицю держит цілий рік і ходит з нив за грибами в ліс.

Сніп кладут на стіл, газдиня кладе на нього керечун.

Колись у селі на Святий вечір був іще такий обычай кіть в хьжи жив вівчар, брав трембіту, виходив на двір і трембітав; гудак брав гуслі і награвав колядку. В такий спосіб всі сповіщали радісну вість: Божий Син народився.

Аж тоды уже всі ставали на коліна до молитви. Хтось із старших голосно проводив «Отче Наш» та «Богородице», а всі другі стиха за ним говорили і собі молитву. Закінчуєся молитва врочистим тропарем: «Христос рождається, славіте, Христос со небеси, зрящайте, Христос на Землі, возносітеся, пойте Господові вся Земля і веселіє воспойте людіє, яко прославится».

Вечеря починалася з того, що газдиня давала мед кожному з погарчати, що в керечуні пікся, в знак того обы ся всі любили.

Треба покушати з кожної страви, крім того з кожної страви мало брали і клали у вікно: померлим душам, котрі приходят домі на святу вечерю.

По вечері всі весело колядували у себе дома. В давнину вважали, що ходити по хьжах не мож. (Колядували вже на Різдво). Опівночі всі йшли на Всенощне. З стола не забирали нич, лишали померлим душам. На Різдво доїдали всьо, що лишилося з Святої вечері (нич не мало пропасти).

Керечун стояв на столі, аж до старого Нового року. Опівночі перед Всеношним газда ніс його до ріки, три раз вмочував у воду, а тоді в хыжі котив його від порога до столу. Кіть хлібина коли стане не перевернеся дуба, всьо дома цілий рік буде добре, но а кіть стане дуба - чекати біди.

По Всенощному газда бере в руки керечун перехрещує його ножем говорячи: «Благослови, Господи Боже, благослови» і дає усім їсти, обы в хыжи був мир, благодать Божа.

В родині де я росла, перед Святюв вечерюв мати зв'язувала ніжки стола ланцом (ми досігали своїми ногами оби дзвеніло – на знак грошовитості).

Хтось звідав маму: - Що там робите?

- Замыкаю языки всіх, від панської кары, від людської огвары – казала мати замыкаючи ланцок колодицьов.

На Новий рік, коли газда приходив з ріки з керечуном, колодицю відмикали ключом. Кажут, кіть не приведи Господи, прийдеся быти в суді, треба взяти сю колодицю (замкнену) в кишеню і напасть обмене.

На Святыї вечері брали з печи угля, клали туды ладан і сірку і обкурювали худобу, хыжу, обы обминала всяка напасть.

А ще був і такый звичай: коли на Святыї вичирь приходили з Всенощного, приводили до хыжі найкращу вівцю і давали їй хліб і сіль. Се мало принести сім'ї щастя.

Розповідь записала М.Логойда.

СВЯТЫЙ ВИЧИРЬ

(відтворений на сцені фольклорно-етнографічним колективом «Верховинка»)

Діти сидять на печі малі лушат біб, старшос колише малу дітину, відланиця помагат матери порайтися коло печі. Газда сидит за столом курит пипку і позират у вікно.

Газдиня: Іване! Та що сидиш? Не масш роботи чи що? Та ци Святый вичирь, іди та порайся по двору! Що ся кілька натігаш у вікно?

Газда: Та ге онде побіг малый кумы Морышкані через путь. Майже пішат під ся, та загналаго мати до нанашки свої сіль позычити.

Газдиня: Йой, ціле. А ну обысьте нись нікому нич не давали, кить прийдут до хыжі, бо не оббереме ся напасти цілый рік.

Та йди вже, Іване, собі по роботі. Годуй гет худобу, обы была сыта нись, обы ся нам вело з худобов цілій рік.

Ге, та не забудь верчи курям їсти.

Газда: Та я що не знаю?

Газдиня: Знаєш. Або вирсь їм їсти в обруч, обысьме не глядали яйця по жаливі.

Газда: Та йду вже, йду. Ци розворкоталася! Не позераш ош Святый вичирь, а фурт на мні язык держиш! Я що не знаю, що робити маю?

Хлопчик: Мамо, Мамо! А ци так тото правда, що коли мы будеме вечеряти, то коровы і вівці будут між собов говорити, як їх газда нагодував?

Газдиня: Правда, правда, всьо правда. – (підходить до старшої дочки). - Ану, Анцьо, що вже в нас туй готово?

Анця: Та оде вже грибы в нас варені, гриблянка, горох, голубці і капуста варяться, кромплі треба приставити, та не знаю як ся оде з бобальками

упораїти?

Газдиня: Но та позирай обысь знала усьо, мусиш знати, а може Бог дасть, та сьых м'ясниць тя віддаме! Га?

Анця: Е, такое, мамо, кажете.

Газдиня: Кажу, кажу. Бо вже і так ти люди роки рахуют. - (Підходить до дітей). - Ану, ци полушились те біб. Давайте гет, бо треба варити. А ты, Анцьо, пой та будеме гет керечун сажати у піч, позирай як нівроку, красно выкыс. Ану, ану, погарчик з медом треба добре наладити в ньому. Держи лопату, та блеме з Божов помычов сажати в піч. - (Керечун всадили у піч газдиня піднімає лопату до повали і хрестит: «Рости хлібе, Христос іде!» - три раз).

Газдиня: Но типирь, Анцьо, помалы будеме, що готово, класти на стіл, другое дорихтовувати, обысьме ся не упоздили з вичирьов. - (Вони кладуют на стіл, діти бігають зазираючи і звідають).

Хлопчик: Мамо, мамо! А кільки має быти страв на Святый вичирь? Дев'ять чи дванадцять?

Мати: Та ліпше коли дванадцять.

Хлопчик : А у нас кільки буде?

Мати: Навчила м вас личити, та рахуйте сами, я не маю час з вами ся бавити.

Газдиня: Но, позирай, Анцьо, що ци нам туй треба дорихтовати, лем скоро, бо треба ти бічи на двір у сад яблінки соломов обв'язувати, обы Бог родив каждый рік. - (Анця хоче виходити з хижі, а мати вдогонку).

- Та не забудь верчи пару стебел на яблінку. Кіть ся їмлят хоть пару стебел яблінкы, то обысь знала, сьых м'ясниць віддаш ся точно.

Хлопчик: Мамо, мамо! А вы казали, що будеме ворожити обы наша груша родила, бо вже три роки як не родит.

Газдиня: Ге, неборята, ціле я й забыла. - (Кличе газду). - Іване, Іване! А ну пой лем сюды.

(Заходить газда) – Щось хотіла?

Газдиня: Ануш бери онде в сінях соқыру та йди у сад ід ті груші, що вже давно не родит, приклади соқыру д груши та так кажи «Кіть не будеш родити та тя зрубаю» і так дотрічі.

Хлопчик: Тату, тату! І я йду з вами.

Мати: Нигде, в хыжи цирвійте, то так треба робити обы ниhto не відів.

(Батько і старша донька виходять на вулицю)

Мати: А ну, Марько, (звертаєся до найменшої доньки) пой лем сюды та най ты ляк віддоллю, бо так боїшся, шо не мож ты саму лишити в хыжи на минуту. - (Бере кладе маленький стільчик перед порогом, на який сідає дитина, бере жінка розтоплений віск виливає його в миску з холодною водою над головою дитини і починає молитися «Отче наш», за тим говорить такі слова: «Я тебе ляк-переляк вызываю і выкликаю із очей, із усьх речей. Туй тобі, червеної крови не в'ялити, щирого серця не томити, білої кості не крутити, білого тіла не сушити. Іди собі за горы, за лісы, де люди не ходят, де людськoe око невидит. Я тебе выганяю із хворої народженої, хрещеної (ім'я). Не сама я помагаю. Сам Господь Бог поможе. Я своїми словами, Господь своїми руками. Молиться «Отче наш». - (Знімає миску з головки дитини). - На, позирай, який псище ся ззолляв, щось го ся напудила. На, плюй трічі. Сплювають.

(Заходять до хижі отець і донька).

Газда: Но та ци готово вже туй у вас, бо вже зірка зийшла на небі, вже всягды лампы попідкручувані, люди вже посідали вичиряти!

Газдиня: Вже, вже і у нас готово (скоренько біжить до скрині виймає рушник).

Хлопчик: Мамо! А що ви хочите.

Газдиня: Так бы было боржі платно. Ану, Анцьо, пой сюди. (Б'є дорослу дочку три рази рушником).

Анця: Мамо! Та що робите?

Газда: Та ціле, стара, що ты робиш, нащо б'єш дівча. Здурилась, чи що ти є?

Газдиня: Не здурилам нич. То мене порайили так робити. Вдарити Анцю свяченим ручником щосьме прикрывали ним паску. Як скоро люди з пасками розбігаються від церкви, так би скоро за наших Анцьов сватачі бігли. Ануш увидиш, дасть Бог, віддаме Анцю сьых м'ясиць.

Газда: Ой дай Боже, дай. Но всьо, діти, ідім всі ся в ріку мыти. Бери, стара, копійкы.

Газдиня: Ану, діти, як им вас вчила, що маєте казати коли ся будете мыти.

Діти разом: «Водице Йорданице! Обмываеш дугы і берегы, омый і мене щеного, породженого (ім'я) від усього злого!

(Всі виходять, потім заходять мати з дітьми. Мати накриває лампу рядниною. Заходить батько який несе в плахті солому, а за ним дівчинка з снопиком).

Газда: «Христос Рождається» - всі: «Славіти його».

Дівчинка: «Дай, Боже, щасливый Святыи вичирь» - всі: «Дай, Боже».

(Мати здіймає з лампы ряднину, підкручує її, бере від дівчинки снопик кладе його на стіл, а зверху кладе керечун. Діти починають розмітовати солому по землі при сьому говорячи «Бе-е-е, Ме-е-е, Бу-у-у, кво-кво. Глядают палицьов грибы в соломі: «Куды зайду, гриба найду»).

Газдиня: (Оббрыскує обыстя свяченов водов. Бере в жменю вареного бобу і мече ним по стінах приговорюючи: «Як сись біб ся не їмат стін, так бы ся нас нияка біда не їмала».

Газда: (запалює свічку всі стають і моляться в голос).

Газдиня: Но сідайте, сідайте. А ну ты, Анцьо, потягни, потягни за собов стіл та кажи «Як ся зрушив стіл за мнов, так бы ся рушили за мнов сватачі.» А типирь усім вам дам покушати меду з керечуна, обысьте ся всі любили, тай беріт по зубчикові часноку обысьте не хворіли, та орішки кусайте, обы у вас зубкы были міцні. Та з кожної стравы кушайте.

Хлопчик: Тату, тату. Ану розкажіт нам чому на Святый вичирь печут і кладут керечун на стіл та вносят солому до хыжі?

Газда: Ануш! Та вы того не знаєте? Я вже розказував вам. Слухайте, бо того треба знати: «Керечун пичут обы люди пам'ятали про того чудо, що сталося коли святыЙ Йосиф з Дівов Марійов втікали від царя Ірода. Путь до Єгипту їм вказав Ангел і від нього они узнали, що близько погоня. А проходили они через поле, на якому орав чоловік чотирма волами.

- Боже, помагай!

- Дякуєме. І вам щасливо дорожити!

- Та що сісш?

- Мало вівса, мало жита, мало пшениці.

- Боже, помагай вшитко зорати і посіяти, аби вже завтра урожай збирати! Так і сталося. На другий динь на тому полі вже женці жали. Прийшов цар Ірод з своїм військом і звідує:

- Ци не йшли сюди мати з дитятком?

- Ой ішла, ішла...

- А коли?

- Коли газда на сім полі сіяв.

Погоня вернулася, а газда за подяку Богові зробив три снопы і приніс домі.

Єден змолотив, змолів і газдиня спекла хліб. обы так рясно родився хліб каждый рік.

Другий сніп поклав на покуття, як пам'ять про чудо.

Третий сніп розсипав по землі у знак того, що Христос родився в стайні.

Тому типирь так роблять на Різдв'яні свята. Кладут сніп і керечун на стіл, по землі в хыжи стилият соломучу.

Та про сесе є і колядка:

НОВАЯ РАДОСТЬ СВІТУ СЯ З'ЯВИЛА

(Всі колядують)

Новая радість світу ся з'явила:

Пречиста Діва Сина породила. (2)

Як ГО зродила в пелени повіла

В зелене сіно Єго положила (2)

Як ся жидова а втім довідала

До двох літ дітей стинати давала(2)

Як ся Причиста а втім довідала,

Аж до Єгипту з Христом утікала.(2)

Втікала Вона через чисте поле,

А там господар на пшеницю оре.(2)

Помагай, Боже, пшеницю сіяти.

Нині посієш, завтра будеш жати.(2)

Як ся жидова о том довідала,

Ей у погоні Матір Божу гнала.(2)

Ой гнали, гнали, травку выривали,

А там женчихи пшениченьку жали.(2)

Помагай, Боже, сю пшеницю жати

Чи не йшли сюди о Божая Мати? (2)

Ой ішла, ішла, буйний вітер вів,

Кой наш господар пшеницю сіяв. (2)

Стала жидова в полі як берлина,

Чудо ся стало од Божого Сына. (2)

Газда: Но ци видете, яка красна колядка.

Газдиня: Но та заколядуїме «Рождество Твое, Христе Боже наш» (Колядують тропар Різдва, Глас 4)

Газда: Но гасім свічку.

Газдиня: Чекай, чекай, Іване, я сама загашу, бо кажут, що тото дуже благо тоті жоні, що знає відгашувати угля, спалювати ружу, дуже благо пак за нив. - (Гасить свічку полотнинов, тов, що накриває хворе місце, коли спалює «ружу»).

Газда: Но, щі мало поколядуєме та треба рихтуватися іти на Всеношноє.

На другий день, на Різдво Христове ходить церковна коляда від хати до хати колядуючи.

ВЕРТЕП
(Під вікном колядуют)

Бог предвічний народився
Прийшов десь із небес,
А вбы спас люд увесь
І отішив вся.
 В Віфлеємі народився
 Месія – Христос наш
 І Бог наш для всіх нас
 Нам народився
Возвістив се Ангел Божий
Навперед пастирям
На сході звідарям
І земним царям
 Діва Сина породила
 Звізда ста, де Христа
 Невістка Пречиста
 Положила.
Триє царі несут дары
До Віфлеєм-міста,
Де Діва Пречиста
Сина повела.

Звізда їм ся із'явила
В дорозі, о Бозі. При волі, при ослі
Їм возвістила.

Триє царі, де ви йдете?
Ідеме в Віфлеєм,
Вінчуєм спокоем
І повернема.

Іншим путем повернули,
Погану, безстидну
Безбожну Іроду
Не повідали.

«Слава Богу!» заспівайме,
Честь Сину Божему
Господеві нашому
Поклон віддайме.

(Куратор під вікном вінчує)

Вінчуєме, вас пане газдо! З сьыми святками,
Рожеством Христовим. Рік від року в щастю,
здоров'ю проваджати,
а другых ще ліпших ся дочекати.

Газда: Просиме блище, просиме!.

(Заходить група колядників, газда запалює свічку і
колядуют Тропар Різдва.)

Рожество Твоє, Христе Боже наш,
Возсія мирові світ разума.
В нем бо звіздам служашції
Звіздою учахуйся,
Тебі кланятися Сонцю правди,
І Тебе видіти со висоти Востока,
Господи, слава Тебі.

(Заходить до хижі Пастир)

Пастир: Прославляю Бога і вас перепрошу, що сам до
хьжі заходжу. Та я туй не сам, а братів маю. В пути нелегкім

обходять нас біди, бо є з нами старенький дідю. Кіть хочете та я го закличу. Ей, дідю, заходіт та нам дашо розкажіт.

Дідю: Ей, а шо ня туй кличете, може погостити хочете? Ой як туй файно у вас тепло! Ей, братя, заходіт!

(Заходять пастирі, царі)

Пастир: Розкажіт нам, дідю, шо в світі нового чувати?

Дідю: Розкажу, розкажу, лем іду ши на вівці попозираю.

Пастир: Дідю, вівці вже в кошарі сплят, а пси їх сторожат!

Дідю: Но добре! (подають дідюві маленький стільчик, він сідає і починає розказувати): «Жив собі старый, престарый дідю. Ходив він по світу і йому хотілося Месію відіти.

Пастир: Месію? А хто то Месія? Розкажіть, розкажіть ми хочеме знати!».

Дідю: То народиться Христос Бог во плоті чоловіка, і буде радість, радість превелика. Та знаєте дідю того не дочекався, вмер, сын зостався. Но тоже твердит, шо Месія народиться... - (враз всі похилилися, дрімають). - І кому тото я розказую, всі сплят, лячи бы і собі, вставати додня треба. Не можу спати, іду попозираю, шо вівці роблят.- (виходить, і тут же вбігає знову). Сынове! Пастирі! Вставайте! Чудо ся стало. Вівці з ягнятами скачут, веселяться, звізда ясна на небі сіяє, на небесах Ангельський хор співає.

(Входять співаючи Ангели з Церквою на руках, пастирі падають на коліна перед Ангелами)

Слава Вовьшнім Богу, і на Земли мир

Во Чоловіцы Благоволеніє

Не бойтеся, пастирі, пастирі, радість вам віщаєм

І Бог нам народився, Христос нам воплотився

В місті Вифлеємі. Але-але-але луя,

Але-але-але луя.

Пастир: Вставайте, браття! Не бійтеся, то Ангели прийшли нам радість возвістити, шо народився сам

Христос, Месія, через котрого усій світ з пекла
освободиться!

Цар: Хто, хто народився?

Пастир: Христос Бог воплотився, а бы мы мали на се
згадку, заспівайме новонародженому файну колядку.

В ВІФЛЕЄМСІ НОВИНА

В Віфлеємі новина,
Діва Сина породила,
Породила в благодати
Непорочна Діва-Мати
Марія.

Положила на сніні,
В віфлеємській яєльні
Йосиф Діву потішає,
Повивати помагає
Марії.

Слава Божа і хвала
У вертепі настала:
З неба Ангелы злітають,
З Сином Божым прослаляють
Марію.

Серед темної ночі
Дивне світло б'є в очі –
Ясна зоря засвітила,
Де Дитятко породила
Марія.

Недалеко пастирі
Пасли стадо в долині,
До вертепу прибігають
З Сином Божым прославляють Марію.

На коліна падають,
Подарунки складають:
«Що убогий дати може -
Жертвуємо, Сыне Божый,
Марії».

Ще приходять три царі,
А зі сходу звіздарі,
Для Ісуса ставлят широ
Ладан, золото і миро
Марії.

І мы тоже поспішімо,
Богу дари принесімо,
На коліна припадайме
З Сыном Божим прославляйме
Марію.

Пастыр: Діду, ведіть нас туды, де родився Хрыстос,
поют Ангелы.

Царь: Ой спывали три Ангелы з неба летячы, ясну
звізду увиділі Хрысту служачы.

Ангел: Тая звізда службу отправляла царів Персытських
д Богу проваджала.

Цар: Мир вам, пастырі, ідіт вперед, а мы за вами
вслед.

Цар: Ідеме вітати, новорождене Дитятко. Несеме му
ладан, миро і злато.

Пастыр: Ідеме всі до Віфлеэма, де родився Хрыстос в
тілі чоловіка.

Дідо: А вівці?

Пастыр: Туй лишім вівці, докы там походиме, Бог їх
посокотит і нич ім не буде.

Ангел: на небі ясна зоря засвітила, усім людям про
Рождество сповістила. Царі ід Богу ідут – Отроку дары
несут і мы йому дары дайме красну колядку заспівайме:

БОЖИЙ СИН ДНЕСЬ НАРОДИВСЯ

Божий Син днесь народився,

Звище ко нам понизився,

Із Діви нетлінны

І Пренепорочни

Воплотився.

Породила Бога слова –

От кореня Давидова –

Божая невістка,

Марія Пречиста,

Іакимова.

Возвістив бо ангельський глас

Пришествіє Єго до нас,

Що Єго рожества

Із чело́вiчества

Уж прийшов час.

Сосдинив Он нетлінно

Два су́щества нероздільно

Во єдно́й особі

А в дво́йно́й природі

Непреложно.

Нашим тілом облечеса,

А Ісусом наречеса.

Так бо то уж давно

Пророками явно

Предречеса.

Приход Єго в кінець віков

Подарував для языков

Благословеніє

І упознаніє

Отця світов.

Земля вертеп украшає,

Небо звізду посилає

Указати місто,

Де Месія исто,

Возлягає.

Пастирі усі грають,
Хвалу Богу воздають,
 Рожденна первенця
 Дівича Младенця
 Привітають.
Видять Єго ряднинами
Покритого, а сукнами
 Нищитно одіта,
 У яслах повита
 Пеленами.
Ідуть царі із далека,
Несут дары для отрока:
 Злато, Ливан, смирну
 Спасителю мирну
 От востока.
Звіздословці во храмені
Покланяються Дітині,
 Рожденной без отця,
 Бувшу прежде сонця
 По істині.
Прийшов Він світ просвітити
А грішників одкупити
 Од Ада ужасна,
 Упадка нещасна
 Свободи ти.
За то Христа прославляє
Всякая твар величає,
 Перед ним коліна
 Кажда душа вірна
 Преклоняє.
Сей єсть Єго любви залог,
Що родився яко убог;
 Он был Мануїл,
 Которий то значил:
 «С нами єсть Бог».

Царським словом записане
В Віфлеємі, Божий сине,
Спаси всі племена,
Їм же суть імена:
Християни.

Живущий ты во вышності!
Сохрани нас от напасті,
Од войны і глада
І темного Ада.
Во вічності.

(Вбігає цар Ірод)

Царь Ірод: А, вы туй, йому поклонялись?! Добре, що я вас туй маю, зараз смертю покараю! Гей, солдаты, всіх зв'язати і в тюрму позакривати.

(Вибігає Ангел стає перед царем)

Ангел: Туй я сповню волю Божу і невинним допоможу (намахуєся на царя). Гет від них, то Божа воля, ты до них не маш права. (Цар вибігає)

Ангел: Перестаньте сумувати, мы вам новину принесли, що всі темні сили пезли, усьый світ людський звеселився, бо Сын Божый народився.

Цар: Славу Спасителю нашому віддайме, Присвятоє ім'я його величайме, Він наш Спаситель і Цар всемогущый, колядку красну заспівайме:

НЕБО І ЗЕМЛЯ

Небо і земля, небо і земля
Нині торжествуют,
Ангелы й люди, Ангелы й люди
Весело празднуют.

П р и с п і в :

Христос родився, Бог воплотився,
Ангелы співають, царіє вітають,
Поклон оддають, пастиріє грають
«Чудо, чудо» - повідають.

Во Віфлеємі, во Віфлеємі
Весела новина,
Чистая Діва, чистая діва
Породила Сина.

П р и с п і в:

Христос родився...

Слово Отчеє, Слово Отчеє
Взяло на ся тіло:
В темноста земніх, в темностах земніх
Сонце засвітило.

П р и с п і в:

Христос родився...

Ангели служат, Ангели служат
Своєму Господу,
І во вертепі, і во вертепі
Творять Єго волю.

П р и с п і в:

Христос родився...

Триє царі, триє царі
От восток приходять,
Смирну і ливан, смирну і ливан,
Й золото приносять.

П р и с п і в:

Христос родився...

Царю і Богу, Царю і Богу
Тое всьо дарують,
Пастирі людям, пастирі людям
Дивну вість сказують.

П р и с п і в:

Христос родився...

І мы рожденну, і мы рожденну
Богу поклон дайме,
«Слава во вышних», «Слава во вышних»
Єму заспівайме

П р и с п і в:

Христос родився...

Пастир: Під каждую хыжу, під каждую стріху несеме радість велику. Христос Рождаєся. Бажаємо вам від Божого Сина обы ваша родина в щастю, здоровлю усьый вік прожила. Мир Вашому дому.

(Газда і газдиня дякують коляді і запрошують всіх до столу).

Колядники сідаючи за стіл починають колядувати газдні :

Бодай та газдыня во вік вікувала
Уклала нас коло столу ще й гостину дала.
За її гостину, за колачі білі
Най ї Господь нагородит Святої неділі.
А вы чесный, газдо, на нас не дивуйте,
А на пирьков православну дащо подаруйте
Бо мы Божы слугы нас церьков загнала
Ізвістити християнам, що радість настала.

Всі пригощаються. Гудаки починають грати щедрівку. Колядники беруть у коло дівчину або хлопця і починають співати щедрівку):

Ой пішла Анця хусточку прати на леду
Приспів: На леду, леду на ледівниці
В студній кирниці на леду
Хусточку прала перстень згубила на леду
Приспів: На леду.....
Ой іди, татку, перстень глядати,
А татко пішов перстень не найшов на леду
Приспів: На леду....
Ой іди, мамко, перстень глядати.
А мамка пішла перстень не найшла на леду
Приспів: На леду.....
Іди, братику, перстень глядати,
А братик пішов перстень не найшов на леду
Приспів: На леду...
Іди, сестричко, перстень глядати,
А сестра пішла перстень не найшла на леду
Приспів: На леду...

Іди миленький, перстень глядати,
Миленький пішов і перстень найшов на леду
 П р и с п і в : На леду...
Ліпший миленький, як брат рідненький на леду
 П р и с п і в : На леду...
Вінчуємо тя щастьом, здоровльом,
Щастьом, здоровльом, зеленым вінком на леду
 П р и с п і в : На леду...
Зеленым вінком, красным легіньом
В городі зілля, з м'ясиць весілля на леду
 П р и с п і в : На леду...
Будь Богу хвала, з нашого слова на леду
 П р и с п і в : На леду...

ЩЕДРІВКА ХЛОПЦЯМ

Ой пас Іванко сиві волики
В кедровій
 П р и с п і в :
 В кедровій горі
 В шовковій траві, в кедровій.
Сиві волики, волики згубив,
В кедровій.
 П р и с п і в : В кедрові горі ...
Ой іди, татку, волики найди,
А татко пішов воли не найшов
В кедровій.
 П р и с п і в : В кедрові горі...
Ой іди, мамко, волики найди,
А мамка пышла воли не найшла
В кедровій.
 П р и с п і в : В кедровій горі...
Ой іди, братцю, волики найди,
А братцьо пішов воли не найшов
В кедровій.
 П р и с п і в : В кедровій горі...

Іди, сестрице, волики найди,
А сестра пішла воли не найшла
В кедровій.

П р и с п і в : В кедровій горі...
Іди, миленька, волики найди,
А мила пішла волики найшла
В кедровій.

П р и с п і в : В кедровій горі...
Ліпша миленька, як сестра рідна
В кедровій.

П р и с п і в : В кедровій горі ...

(Коляда збереться іти дальше в коляді, куратор
вінчирує)

Куратор: Вы чесні християни, щось те нас до свої
хьжі прийняли. Що вам потреба, най дасть вам Господь з
высокого неба, Вам і вашим дітям, ще в здоровлю
маленькым онукам, а мы славімо Предвічного Бога і
заспівайме на Многая і Благая літа.

(Всі встають і співають).

На мोगая літа і благая літа
На многая і благая на многая літа
І во здоровіє і воспасеніє,
На многая і благая щасливый літа

(Всі виходят колядуючи:)

Ой йдеме, йдеме тай подякуйме,
Насамый перед Господу Богу,
Господу Богу, господареві,
Господареві, господинойці,
Господинойці всі чилядойці,
Дай же вам, Дайже вам, Боже,
На Многая літ здоров'я.

БОГОЯВЛЕНІЄ (БАБИН ВЕЧІР)

*(Сценарій відтвореної обрядовості в цей день на
Воловеччині).*

(В хижі діти, старші дівчата - одна коло печі, друга підмітає, меншенькі хто бавиться, хто луцат фасолю, біб. Газда сидит за столом курит. Малі діти починають дражнити еден другого).

Газда: Діти, ци бтете чесно! Та ци днись «Бабин вичирь», хочете днись выфасовати? Обы съте были биті цілый рік? позирайте обысьте встигли полушити фасолю та быб покы мати з церкви выйде. Ге оде чиже вже йде?

(Заходить газдиня в руках глинянча з свяченов водов)

Газдиня: Ой, Господи! Мало ня не роздавили, кільки людей было в церкви, що не мож было і іглу пустити поміж ніг - (знимат з себе уйош, наливат у фінджа води свяченої і робит хресты по вікнах на дверях, брыскає водов по дітях, по всій хыжи «Во ім'я Отца і Сина і Святого Духа»)

Дітина: Мамо, Мамо! А нащо тото Вы брыскаете водов?

Газдиня: Так бы боржі платно! Як ісь ся позвідала. То обы нияка нечиста сила немала моцы увійти до нас до хыжі, та вас шеных обы обходило всякое зло.

Газдиня: Чуєш, Іване! Треба буде піти тобі до сестры у Збыны та взяти у неї свяченої води, що посвятили у них днись у церкви, а я піду до свої у Яблунів, і вызьму від неї обысьме змішали, бо кажут, що тота вода, змішана з трьох церков, дуже чудодійна.

Газда: Е жоно, ты все щось выгадуєш!

Газдиня: Не выгадую нич! Я чула від свої мамы, а її колись тото казала стара ворожка Гранка, що жила туй у Волівци. Тота жона всьо знала, неборе! Помагала многым людям, тай благо было. А знаєш чому? Бо мала все таку свячену воду.

Ануш не сиди, на оде воду та йди та побрыскай нив у стайни, в зимівці, в рупі, всягды, обы нам ся гораздило цілый рік.

(Газда виходить)

Газдиня : Ге, не забудь курям дати в обруч їсти.

Газда: Тать давалося їм в обруч на Святий вичирь.

Газдиня: Но та що, а днись ци Бабин вичирь. Має быти всьо як на Святий вичирь.

Діти: А шо, і дванадцять страв буде?

Мати: А як же!

Діти: І солому будеме нести до хыж, і коляда буде чи шо?

Мати: Господи Боже, мені з вами. Та яка солома, діти? Нись уночи буде відкрыватися небо так як і на Святий вичирь, айбо тоды Святий Дух сповістив про рождество Сына Божого, но а Ісусик, вы знаете уродився на сіні, тому несеме солому до хыжы на Святий вичирь, но а нись Божий Дух сповістит про його хрещення.

Керечин будеме класти на стіл, лем вже без снопика, а вся вичиря буде така як і на Святий вичирь. І колядники вже не будут ходити, а бабойкы.

Дітина: Я тямлю, тямлю, мамо, до нас літісь приходили жоны убиралися у цигани, вымащені такі ходили, смішні такі, або і колядовали!

Мати: Не колядовали, а щедровали. І нись будут ходити бабойкы, а завтра вже зась будут ходити мушины щедруючи Іванам.

Йой, Господи! Ци забаламутились те ня, діти. Тать роботы ци кільки маю. Ану, Анцьо, щось вже туй наладила.

Ащя: Та вже майже усьо: голубці варені, у грибы запрашку вжем зладила, поливка готова, бобалькы, ануш позирайте самам уже доладила, указалисте ми на Святий вичирь тай знаю.

Мати: Добре, добре, що знаєш, віддаєся та обым ся тобов не ганьбила.

Анця: Е, мамо!

Мати: А що мамо, ануш і нись обысь вьсо так робила як на Святый вичирь. Будеш об'язовати яблінкы та зась вирсь на яблінку пару стебел та кить ся їмлят яблінкы то набізівнос будеме свальбовати сьых м'ясниць, а щи можеш внести перед вичирьов дров до хижі, та кить поличиш і буде парнос число то віддаєся точно.

Ану, Анцьо, подай ми свячену воду тай свічку стрітенську ми найди, одє покладу обы ся розтопила та зась повідливаю ляк матым, бо ге на Святый вичирь відливалам їм та вже ся так не боят. Діти, ану десь те пойте сюды. А ты не стій бери, що вже готово та помалы накладуй на стіл, обысьме ся не упоздили з вичирьов, бо прийдут «бабойкы» в коляді та не встигнеме і по людський повичиряти.

(Мати відливає дітям ляк, старша дочка вибігає на вулишо і заходить з дровами тихо рахус їх.)

Заходить газда: Та щи готово туй у вас? Ідім гет мыгися у ріку, що кільки бабраєте?! Люди кругом вже вичиряют.

Газдиня: Ідеме і мы вже, ідеме, Анцьо, давай ручник, тай копійкы бери з полиці. Ану, діти, не забылисье як треба говорити коли ся будете мыти?

(Всі виходять, діти повторюють: «Водице Йорданише, обмываєш дугы і берегы, обмый і нас щенных породженых від усякого зла, хвороты»).

(Всі заходять.)

Газдиня: (мече бобом по стіні приговорюючи): «Як сись біб не їматься стін, так бы ся нас не їмала нияка напасть, хвороты» - (Біжить до скрині виймає рупник і б'є Анцю три раз).

Газда: Но вьсо, вьсо! Бо ты з своїми ворожками добабраш, що й коляда прийде а мы ще не вичиряли.

Газдиня: Вьсо, вьсо, ставайте та блемеся молити.

(Газда проводить всі разом моляться).

Газдиня: Но сідайте, сідайте. Анцьо, књи за собов стіл. та як ся за тобов стіл подав, так бі ся за тобов сватачі пустили. Ану меду раз обысьте ся любили та часнока всі укусіт обысьте здорові были. (Всі вечеряют). Слухайте, слухайте, як наш пес бреше, ой. Анцьо, свальбуєме точно сьых м'ясниць Бог дасть.

Анця: Е, мамо, щось те кільки выпладили, віддашся та віддашся.

Газда: Ой. Анцьо, обы лем Бог дав так, бо ци видиш онде і друга тя доганят, неборе!.

Хлопчик: Мамо, а нас нись ци візьмете на Всеношное?

Мати: Підете, підете. Тото така там краса, що немош ся напозирати. У самі півночи всі люди вийдут з церкви з курагвами, свічками в руках на ріку. Там наладять столик на якому буде стояти вирубаний з леду хрест. будут горіти тройці які держат у руках молоді хлопці. А ши говорять, що у півночи вода у усіх ріках на хвильку стає медом. Правда, не каждому дано тото увідіти, або зато усі могут піти на таїнство Водохреща.

Газда: А чи знасте, діти, ще й тото, що праведным християнам відкрывається дивина над Йорданом де христився Ісус Христос Сын Божый, над тым містом з'являться Господь Бог у людській подобі і витає Дух Святый у образі білого голуба.

Газдиня: Боже, мы ся заговорили, ци чуєте днесь вже «Бабойкы» колядуют. Гасім свічку скоро.

(Газдиня гасить свічку, під вікном колядують.)

А в домі сьому у веселому, вставайте.

Ей вставайте, тай нашу коляду приймайте (2 раз)

Защебетала сива ластівка в сім дворі

Тай ізбудила господарика в сім домі (2 раз)

Вставайте горі, мороз на дворі світіте,

Ей світіте тай нас до хьжі пустіте.

Вінчують:

«Вінчуємо вам, пане газдо, в щастю здоровлю сі святка провадити, в щастю, здоровлю Многая літа прожити, правнуків ся своїх дочекати!»

(Газда дякує колядникам і запрошує всіх до хати, дехто з колядників одягнений в циганку, цигана, діда, бабу, сідають до столу колядують).

Які то веселі
Рождественні свята
Ходит один до другого
Так, як брат до брата.
 Ой ты, пане, газдо,
 Всю радість чувствуєш,
 А кой вьзьмиш нас до хижі,
 Та нас почистуєш.
Ты на стіл покладеш
Склянку горі склянков,
Єдна буде із паленкою,
Друга з деревлянков.
 Стародавні люди
 Дуже ся любили,
 Погарчиків в них не было
 Горнятами пили.
Бодай та газдыня
Во вік вікувала,
Закликала нас до хижі
Ще й гостину дала
 За її гостину
 За колачі білі
 Най вас Пан Бог нагородит
 Святої Неділі.

(Дідо з бабов підходять до печи тай колядують:)

А я прийшов до єдної хаты, а став там тай колядувати
Колядував, колядував!

А у печи голупці кипіли, а над пічов пікниці вісіли
Вісіли, вісіли!

А я на то не міг позирати, а взяв тайстру та став пакувати
Спакував, спакував!

А мені того було мало, а я на під а на поді сало,
А я сало не ізняв, лем із споду собов вдрав
Побився, побився!

Прийшли суді нас судити, та не знали, що зомнов робити,
Взяли мене за руки, верли мене в подушкы
Хырій там, обысь не встав!

Жінка: Ану, жоны, колядку «На Бабин Вичир»

На бабин вичир бабы за столом
Тай колядуют з повным погаром.

Приспів:
На бабин, на бабин вичир
Бабы за столом сиділи.

Ой сидять они тай колядуют
Тай една єдній свята вінчуют.

Приспів: На бабин...

Ой будь весела . як потя в гаю.
Як Адам й Єва колись у Раю.

Приспів: На бабин...

Вбы мы прожили тай много років,
Вбы мы дыждали своїх правнуків.

Приспів: На бабин...

Ой сидит дідо межи бабами,
Як місяченько поміж звіздами.

Приспів: На бабин...

Ой сидит дідо сивоголовый,
Най буде сивый, кобы щасливый
Приспів: На бабин...

Які веселі нівроку бабы,
Бо вытяг дідо корчагу з лады
Приспів: На бабин...

Всі погарчыкы поналивали,
Недаром діда повеличали
Приспів: На бабин...

Боже ласкавый, Боже наш милый
Авбы ще бабы наші пожили
Приспів: На бабин...

А вбы пожили на много років,
Вбы ся діждали своїх правнуків
Приспів: На бабин...

Які веселі різдвяні свята
Бо ходять люди як брат до брата
Приспів: На бабин...

Ой час бы, бабы, уже йти спати
Від тпер за рік Різдва діждати
Приспів: На бабин...

Зашебетала сива ластівка
Тай розбудила господарочка
Приспів: На бабин...

Ой розбудила на імя Іван
Христос Христився
В ріці Йордан
Приспів: На бабин...

ВОЛІСЬКІ ВПРЯДКЫ

(вечорниці)

(Хижа прибрана рушниками, старовинними образами. Посеред хижі стоїть великий довгий стіл над ним висить велика лампа. Кругом стоять лавиці прикриті домотканими покрівцями. Газдиня видно чекає гостей.)

Газдиня: Казали, що прийдуть днись до ня на выпрядкы та щось їх ние. Такый довгий вичирь самі сидіти. І старый десь ся забрав? Бізівно в корчмі сидит з кумом? Шляхы бы го трафили, обы го трафили!

(Входить група жінок).

Жінка: Слава Ісусу Христу. Та ци приймете нас, Настуньо, до себе на выпрядкы.

Газдыня: Слава Навікы Богу, заходіт, заходіт, та мені буде скорше час іти, такый великий вичирь, старого ние дома та сиджу оде сама гі журавка.

(Чути гомін, заходять дівчата).

Дівчина: Добрий вичирь!

Газдиня: Дай Боже добрый вычирь!

Дівчата: Та ци приймете нас, Настуньо, до вас на выпрядкы.

Газдыня: Ой ци приймеме, а які то вечіркы без дівок і хлопців?

(Дівчата сідають на лавиці, виймають хто шитво, хто в'язання, жінки теж починають хто прясти, хто вишивати, в'язати чи вовну скупсти.)

(До дівчат підходить одна з жінок придивляється до їх роботи і говорить).

Жінка: Вчіться, вчіться, дівкы і прясти, і ткати, не лем вишивати. Бо як підете до свекрухы, обысьте всьо знали робити. Вчіться всьому коло свої мамы, бо тяжко буде вчитися коло свекры. Обы і звами не сталося так як у ті притчі, що вам зараз розкажу. Но та слухайте: «Віддалася Анця, файна така дівка, пішла до свекры жити. Вышивати

знала, в'язати, плести, но ткати, прясти ще не знала. Бо коли мати казала, що треба вчитися прясти, ткати Анця не мала час. Лем кобы на улицю втечи, з хлопцями, дівками постояти, посміятися. «Е каже, мамо, маю ши час, научуся.» А туй прийшло, вийшов з катун її Василь, трісло-блисло тай Анця віддалася.

Чус раз Анця, як свекра говорит з сусідков, що треба навивати кросна, вже є, слава Богу, невістка в хыжи, поможе та они тото скоро вытчут. Зажурилася Анця, що туй, люди, добрі робити, она ткати не знає. І притворилася хворов. Лежит Анця, свекра покликкала сусідку та помогла її навити кросна, та й пішла домі собі, свекра сіла тай тче собі. Єден динь, другый динь, третый динь, а невістка хвора лежить. Туй свекра ся вже зажурила. Побігла за бабов обы та її побаяла, угля від гасила. Прийшла баба, відгасила Анци угля, або тото Анци нич не благо. Йой, що туй робити? Зажурилася родина. Тогды свекра думат собі, Ану, я полізу на під та буду позирати, що буде робити її невістка.

Свекра вийшла з хыжі, вылізла на під тай відты ся патігат. Невістка встала, походила по хыжі підыйшла до кросен, погладила їх тай каже: «Ой, кросеночка мої, докі бы вам туй стояти, доты бы мені в постели лежати.»

Як учула тото свекра та з поду долі: «Ой, дітинко моя, не треба, не треба тобі у постели лежати, пой та я тучу ткати».

Но, бо то свекра была чесна жона. А вы, дівкы, позирайте, бо у вас може быти погана свекра, та кить щось не будете знати, та буде вас знати всьо село якісьте непотрібні.

Жінка: Як не говоріт, жоны, або в хыжи де выпрядкы усе весело. Прийдеш межи люди, забудеш за всі свої негоразды, та клопоты.

Жінка: Та що будеме так тихо сидіти! Ану, Анно, начинай!

Анна: Що начинай?

Жінка: Як що, співанку!

Анна: Та яку?

Жінка: Як яку? Нашу, коломыйку! (Переспівуються)
У сусіди вечорниці пусти мене, мати,
Прийдут хлопці посидіти та пофігльовати

Пусти мене моя, мамо, та й на вечорниці
Не буту ся вже просити, як минут м'ясниці.

Ой піду я до сусіды любя моя, мати,
Не буду я коло клоча із тобов дримати.

Ой на наших вечорницях лавочки тоненькі,
Сидять на них та фіглюють хлопці молоденькі.

Ой, не пади, веретено, нікому підняти.
Бо мужчини не выспані почали дримати.

Сідати бы вже за кросна, та ручники ткати.
Бо м'ясниці недалеско, треба усьо мати.

В пилишівку дівка пряла, та полотно ткала,
Легіньови на сорочку шила-вышивала.

Газдыня: Но, позирай, ние го тай?!

Жінка: Кого?

Газдыня: Як кого? Старого мого! Іване, Іване!

Газда: (заходить) Щось хотіла?

Газдыня: Десь кілька був? В корчмі цитак?

Газда: В корчмі ти, в корчмі! У кумам був.

Газдыня: Роботы дома не маєш, цитак?

Газда: Яку роботу?

Газдыня: Найди собі роботу! Ге вже і колотівка в ця ся
зломилла, і ложкы дерев'яної не маю!

Газда: Е, що там колотівка, ложка. Я ходив до кума обы
ня навчив шити постолята, обысьме босі не ходили.

Газдыня: Та так, а завтра кума поведеш до Струля до корчмы, ци так?

Газда: (Обнимат жону, співає:)

Ой, люблю тя палиночко

Сім раз у день пити,

Пропив бы я постолята

В чім буду ходити?

Газдыня: Навперед научися шити постолята, вбысь мав, шо пропивати! (відмахується від газды) Ануш іди та внеси з рупы кромплей, онде вержеме в піч обыся спекли, жоны мало погостеме. (газда виходит).

(Заходить гурт хлопців, мужчин) Слава Ісусу Христу.

Газдыня: Слава навікы Богу Святому! Ой прийшли і хлопці, слава Богу! Ге, як дівкы повеселіли. (Хлопці підсідают до дівчат)

Жінка: Онъ тепер буде з них работа.

Жінка: Буде, буде! Котра читава дівка та є її на всьо! І на фіглі, і на співы тай на роботу тоже.

Жінка: Ци видете онде Марци як руки, нівроку ходят, пазится, обы встигла сорочку вышити своему Іванкови.

Жінка: А шо, ачий ся віддає?

Жінка: Віддаєся, віддає, за Івана Цюпаришиного. А ну, укажи. Марько, похвалися нам ци файна буде вышиванка? (Жінки роздивляються сорочку- вишиванку)

Жінка: Ой файна, файна. А від когось мінту, Марько, перебрала.

Марька: В Настуні Гевганиної.

(Жінки співають)

Ой повіч ми, мій миленькый,

Та ширу правдочку

Дам я тобі у подарок

Вышиту сорочку.

Та дам тобі я сорочку

Будеш її носити,

Повіч мені ширу правду

Ци блеш ня любити.

Жінка: Ой так, так. Лем обы Бог дав обы тотя сорочка была на них обох шаслива. Бо ци чулисьте, як Анця Мигальва віддалася. Мало того, що Ілька свого не любить, звели їх як двох волів на ярмарку, та ще й свекра така гамішна попалася. Ой тяжко, тяжко жити з нелюбом. То не життя, а пекло.

(співають коломийки)

Віддала ня моя мамка, віддала, віддала,
Гроші за ня не платила, ще свої віддала.

Віддала ня моя мамка, віддала, віддала
Та як тоту конопельку в болото втоптала.

Та як тоті конопельці у болоті гнити,
Та так мені молоденькі на сім світі жити.

Віддала ня моя мамка за кого хотіла,
Воліла ми запалити свічку коло тіла.

Жінка: Ой жоны, такі сумні коломыйкы співаєте, позирайте нашу Марьку слызы вмыли.

Жінка: Не журися, Марько, не жури. Дасть Бог у тебе з твоім Іванком буде вшитко добре, бо ви ся любите. Чий вас ништо не зводив.

Хлопці: Ану, мы зараз увидиме як ся они люблять. (Беруть вимикають у дівчат з куделі повісмо, скручують тверді два жгути). Поможи ми (каже один одному) та скрутиме палюхы. Позирайте всі з правого боку то Марька, а з лівого - Іван.

(Підпалюють палюхы, якщо палюхы схиляються один до одного, то значить вони люблять одне одного, якщо відхиляються в різні сторони, значить любові не має і т.д. Роблять висновки і оголошують їх всім присутнім.)

Хлопець: Хлопці, позирайте, позирайте! Ци видете як єдно д друтому ся нахилили! Видко, що ся люблять.

(Хлопці про щось шепчуться і з словами: «Мы зараз прийдемо» - виходять).

Дівчата: Бабо, Настуньо! Розкажіт нам, що мож зробити, обы приворожити того легіня на якого дівка має дяку? Вы знаєте тото добре. Навчіт і нас!

Баба Настуня: А ци знаєте ви, дівкы, що мені за сесе платити треба! Га? Я вже не єдну дівку віддала, та не лем в нашім селі.

Дівчата: Та навчіт, навчіт нас! Ми за то будеме вам кромплі копати.

Баба Настя: Но та слухайте покы хлопцый ние в хыжи.

1. Выріжте платочку з сорочки, того, кого хочите приворожити. Запаліт приговорюючи: «Як сися платочка не може быти без сорочки, так бы ты (ім'я) не міг быти без мене». А тоды, тот попіл мішати в палинку, а вать у якусь страву хлопчищови.»
2. А щи так: Берут палинку проливають її через берло, ничилниці і полотно приговорюючи: «Як полотно не мож выкати без берда, ничилниць, так бы (ім'я) не міг быти без мене». А тогды дают пити тому, на кого мают дяку.
3. Зробити так, обысь могла якось взяти у легіня онучу, а вать панчоху і добре нив вымастити у челюстях печи тай казати: «Як сисю коравку(онучу) пече огинь, так бы пекло серце (ім'я) за мнов». І спрятати тоту онучу у себе покы не прийде до тебе він сам.
4. На Андрія нич цілый день не їсти, а твердо ся Богу молити. Лем на вичирь спечи собі ощиплятко: 10 наперстнеків муку, 10 наперстнеків соли і воды кілько забере. І лем тото ощиплятко з'їсти і лячи спати. Тобі ся приснит, що хочеш пити воды. І хто ти подасть воду, то затям собі добре, то буде твій чоловік!

(Заходять хлопці)

Хлопець: Но, мы вже туй.

Баба Настуня: Туесь те, туй, або не видко з вас радости!

Хлопець: А чому? Позирайте що в нас є.

Баба Настуня: А чиесь те дагде деревлянки вырыскали, та нас погостете!

Хлопець: А чому бы і нет! (клада склянку на стіл)

Газдыня: Ану, дівки! Поможіть ми на стіл понакладувати та не сидіт! Най хлопці видят якісь те читаві. Кромплі кладіт на стіл, а я іду та внесу мало капусты та зачирю з гордова росолу. Кумо Морошканьо, а ну де там твій сыр? Клади на стіл. (Дівчата накладають на стіл, всі відкладають свої роботи і сідають до столу).

Жінка: Ану, Мигалю, розкажіть нам дащо.

Мигаль: А я знаю, що вам розказати?

Жінка: Ой ты, ты не знаєш. Розказував бысь і до рана.

Мигаль: (бере в руки піпку і хоче курити, жінки сразу ж починають коломийку) :

Ой не кури, куме, піпку умну у хьжині,

Бо закуриш сиві вічка свої білявині.

Мигаль: Ой не буду, не буду кой ся так боїте дыму. А розкажу вам знаєте що?

Жінка: А що?

Мигаль: Слушайте! Стрітилися два давні цимборы тай єден другого звідат:

- Та як ся твоя жона має, бо чувим, що туже хворіє?

- Йой, хлопе, моя жона давно вже ангел.

- Йой, як тобі добре - каже другий - А моя, заклялабыся, іще жиє.

- Е, припавбы, чому так кажеш, тать твоя жона дуже красна! Я коли її увиджу та нараз починаю молитися.

- Молитися?! Та що собі просиш?

- А прошу, Господи, не уведи ня во іскушеніє!

- Ага, або коли я її виджу то прошу, Господи, ізбави
ня від лукавого.

Жінка: Ой тым мужчинам все своя жона не мила.

(Співають коломийки)

Ой, Боже, милостивый, що за Божа сила,

Що кождому чоловіку, чужа жона мила.

Жоно моя дорогенька, яка ты дурницька.

Ты не знаєш яка жона чужа солоденька.

Жінка: Ой, так, так се істинна правда. (Звертається до
свої кумы). Чуєш, кумо! Кажут що свальбуєш. Вже
п'яту дівку віддаєш. Айбо, обыс ся не розсердила, повім
ти правду, молодий не дуже красний.

Кума: Но та що? Кой читавый, розумный, та й з
фамилії якої? З лица красы не пити.

Коломийки:

Мій миленький солоденький набік зачисався,

Кажут люди, що не файный мені сподобався

Кажут люди, що не красний най буде, най буде

Красу ништо на тарели краяти не буде.

Жінка: Кумо, обысь те ся не розсердили, Вы бізівно
щось знаєте ворожити, що такі молоді дівкы віддасте?

Кума: А що, ворожити мож усяко, і на доброе і на
пільоє. Можут вам так наворожити, що біды ся
необберете нігда. І се вам не фіглі ніякі. Слухайте, що
вам розкажу.

Жили по сусідству кумови. Чоловік з жонов та й їх
кума-вдовиця. Тота вдовиця давно мала дяку на свого
кума, або хоть тот і відів як она ся ід ньому підбиват,
та не хотів нич з нив мати, любив свою жону. Жили в
злагоді. Та туй лем раз дуже похворіла ся його жона,
мала пристріт чи що тай він побіг до кумы сусідкы, бо
та знала баяти. Так і так, каже кум: - похворілася моя

Маря щось так нагле, може бись побаяла її та було бы благо. Ей, чому бы і нет - каже кума. А сама собі думат, Богу дякувати дихнув він і на мене. Я ти так побаю, що ти полівит наохтема! А тогды вже кум буде мій. Прибігла з кумом до них, попросила глиняное горнятко, цягнула туды свяченої воды, тай стала гібы молитися айбо не молиться Отче Наш, а шепче (а тогды на улици была велика заметіль): «Як на дворі так бы ти в голові, я від тебе, душа з тебе». А кум щось заслухав, що тота щось шепче не то, тай почав ще більше ся прислуховувати та й позирати, а ну пак, що дале буде? А та, взяла тай давай обмывати хвору з ніг до головы, а не з головы до ніг, як годиться. Кум на то позират, а ну, що буде дале? Туй кума ся звідат де бы была якась тернячка, обы того выллити на ню. Опа, думат кум, а ну що то она ще хоче робити. Вказав на тернячку, кума іде ід тернячці тай шепче «Кілько на тернячці гілочок кілько бы ти в костьох болячок, я від тебе душа з тебе, ой я «Гука-сука» тай хоче лляти тоту воду на тернячку, а кум з-заду палищев по горняти «Бах». Ой, а йбо я «гукый пес» горня ся розлитіло, тота вода вылляла ся на куму і що ви думаєте на другій динь кумася сама похворіла, а за сутку Богу душу віддала. Но та обысьте знали, людкови, як може недобра душа баяти.

Жінка: Анну, жоны, давайте заспівасме яку давну співанку, може і молоді нам допоможут, кить знають? А нет, та най ся учат.

(Співають старовинну пісню)

Сидить голуб на черешні.

Сидит голуб на черешни обдзьобує білий цвіт
Засмутилась, дівко біла, засмутилась цілый світ.

Не я його засмутила, засмутивись його сам,
За два рочки сь до ня ходив, а на третый другу взяв.

Я не думав другу брати, моя мила, лем тебе
А ти мені відповіла ти ся жени про мене.

А ти мені відповіла, що ти моя не будеш
Більше мене під обличком вже відіти не будеш.

Дававим ти перстенику, а ти його не взяла
Чекай, чекай, моя мила, побануєш ти сама.

Жінка: Жоны, жоны. Вже скоро когуты будут піти та ануш укажуть котра кільки напярла. Бо дома вас позвідають газды, десьте были, шосьте туй робили.

Жінка: Ой, лем газдів бійтеся, котрый порядный та туй є тай видит що ми туй робиме. Слушайте та я вам причту розкажу про свого Михайлика. Щи не так давно фурт ми казав: «Марько моя, я так тя люблю, що всю бым тя повечери з'їв. А туй раз подалам му на вечерю поливку приїману на то входить до ня кума до хижі. І що ви думаете, як на ту біду, ци не найшов мій Михайлик волосок у мисці. Йой, Боже, коли ся схопит із-за стола, та до мні, не встиглам і повісти шось, як миска з поливков была ми на голові. Господи, я ся заганьбила, світа білого невиджу та кажу му «Фаїбитти было, фурт ісь ми казав, що так ня любиш, що і по вечери бысь ня цілу з'їв, а тепер немігтись еден волосок прімкнути? Тфу! Оссинайбити і газді такому!» Но та обьсьте знали, що такое наші газды вміют.

Михайлику- кришталику

Три золоті пера

Та не ходи до другої

Бо я ще не вмерла.

Жінка: Йой, жони. Направду час домі ся розходити, бо жебраки ніч розтягнут.

Жінка: Ідеме вже ідеме, я лем щи вам єдну причту мушу розказати, бо пак забуду:

Ходила една жона отак на вечіркы, молода была, файна, айбо робити не дуже любила, кобы поспівати, пофігльовати тото айно. Раз лем чоловік її каже: «Ходиш, жоно, на ты выпрядкы, ходиш та ану укажи де тоты міткы щось напярля, бо людські жоны позираю обвішали мітками всі дашкы коло хыж своїх. Ей, чоловіче - каже жона - мітків у мене наткано більше, як убудь котрої другої жоны. Невіруеш я ти зараз укажу. Вылізла она на під, а відтам все указує сден і тот міток. Наличила аж двадцять. Видиш, чоловіче, а ти мені не віруеш. То ты всьо винен, що не маю нащо повішати, бо не вырубавись мотовила. Йой, жоно, - каже чоловік - та я піду у ліс та тільки нарубаю кілько треба. Пішов чоловік у ліс, а жона надзірці за ним. Спряталася там і сидит. Як лем чоловік хоче докынутися до ліщанкы сокыров, а она зміненім голосом: «Хто се мотовило вырубат, того жона вмре». Чоловік сплюнув тай пішов дале, а жона за ним зась крадучися. Що тот припозирав собі другу ліщанку з якої бы было файное мотовило лем ся намахнув сокыров, а она зась: «Хто се мотовило вырубат, того жона вмре». Йой, Господи, що то має быти, сплюнув та йде дале ід третій ліщанці, а она зась тым голосом: «Хто се мотовило вырубат того жона вмре!». Напудився чоловік, сплюнув трічі через лівое плече, тай гайда домі. А жона поперед нього скоро-скориныко прибігла домі сіла тай чекат чоловіка. Но та де тоты веретена щось повырубував? А чоловік її каже: «Е, жоно, дай ми покі» - і розказав її вшитко як тото было. Най го шляк трафит і мотовила, ние їх та нигда бы їх і не было, кобы ты была здорова, а полотно купеме!

Жінка: Но, та тото чоловік не збає нипрощо, лем обы жона была му здорова!

Чоловік: Ага, хотіли бысьте обы всі мужчины были такими лопухами, цитак? Єй щобы вас жоны прати!

(Мужчины з жонами переспівуються)

Ой газдо, мій газдику, тось ми догаздовав

Малам чотыри волики і тоты сь ми продав

Мила моя, мила в ночись ми ся снила
Снила бысься свому вітцю, а не мому лицю.
Ой любила'м сього й того, ще буду берова
Бо унього горі селом свобідна дорога.
Ой любила'м того й сього, любила усяких
А тепер ся м постаріла, не люблю ніяких.
А що бы вам, стары бабы, на лаві сидіти
Ідіт домі варіт чиру та годуйте діти.
Спала бым дрімочу, старого не хочу
Бо на старім сивина, студений як зима.

(Затим співають старовинну пісню)

Пойте, хлопці, пойте там де світло горит
Там є файна дівка двері нам утворит.

Утвори, мила, утвори я вже давно не був
Я вже твої двері утворяти забыв.

Кіть ты, милый, забыв двері утворяти
Та я вже забула з тобов розгваряти.

Бодайся зломило то ярмо задармо,
Що я до тя ходив два рочки задармо.

Задармо, задармо, задарма година
Мы бы ся любили не дає родина.

Не дає родина не отець не мати,
А вни за нас будут великий гріх мати.

Жінка: Ой, жоны, ідім, ідім вже домі, бо ціле нам
газды двері не утворять. Будьте здорові, завтра нас
чекайте зась. (Всі виходять відкланюючись).

«МИНУЛИСЯ М'ЯСНИЧЕНЬКИ»

(Сценарій старовинного обряду на Воловеччині
«Пущання»)

Святково прибрана хата, стіл накритий святковою скатертиною. Господиня пораяється біля печи.

Газдыня: Іване, - звертаться до чоловіка, - треба бы внести з столоды лавиці. Людей буде много, не вмістяться на єдній лавици.

Газда: Та я внесу, внесу зараз.

Газдыня: А бо вже йди. Мені їх треба щи вывтерати.

Газда: Тать то не довго внести, ты там собі позирай у піч обы было що подати людям на стіл, обысьмєся не заганьбили.

Газдыня: Ануш, якоє овін говорит! Я що, сама не знаю? То раз, а другый раз чий у ня не христини тай не свальбу справляю. Каждый щось принесе з собов, не прийдут голоруч.

Газда: Незнати чи прийде кум Іван?

Газдыня: Прийде, прийде. Казала кума, що збираються прийти обоє.

Газда: Гм... прийде! Прийде бо знає, що сам винуватый! Бо я бым го і не просив николи. Видиш, він бы зірки перемірьовав! Я відколи себе пам'ятаю, то тоты зірки все йшли поза нашу грушу, а тоту грушу садив ще мій дідо.

Газдыня: Та ану пак! Обысьєся стопарчив, та дувся! Буде він говорити тай ты говори. Піст начинатєся завтра, а мати гнівника то є великий гріх, та як ся підєш сповідати?

Газда: Сповідатися, сповідатися! То єдно! Туй позирай, скоро минє піст, сповзнє сніг тай до землі треба братися. А він зась стане комєдію вести на зірках. Не полівлю і всьо! Хоть і не великий то кусник тої землі, хоть пуста ораниця, або то моє і все было наше.

Газдыня: Е, бо ты тоже впертый, як бык. Треба полівити, быти єдному розумнішому! І сусідысьме, і кумови та ганьба і гріх так суетитися.

Газла: Ой, я знаю, ты така щобысь і сукню з ся віддала, не позераш ош діти маєш, та годувати їх треба!

Газдыня: Вже ся заводиш, вже! Та що ти там ся уродит на ті ораници, лем гаруєме від рана до ночі, а кісна мало! (Чути стукіт) Тихо, тихо будь! Люди вже туй.

(Заходять жінки і мужчини)

Люди: Слава Ісусу Христу.

Газдови: Слава навікы Богу Святому.

Газдыня: Сідайте, сідайте. Іване, но шись не вніс лавиці, ци казалам ти. (Газда виходить за лавицями, жінки розсідаються, мужчини вкупі про щось говорять).

Газдыня: Кумо, жоны! Ануш поможіт ми поносити всьо на стіл. Ой, Боже, кількосьте всього наносили, та ци встигнеме всьо поїсти до півночі, покы дзвоны не задзвонят на піст.

Жінка: Будеме робити так, обысьме всьо поїли.

(Газда вносить лавицю, всі сідають за стіл).

Жінка: Ще днись ся погостиме, поспіваєме, а може і пофашанкуєме кіть будут гудаки?

Жінка: Прийдут, прийдут я віділа як Ілько оде кумы Морошкані біг до Гафинця Василя, гудака.

Жінка: А ты що, кумо, сидиш так тихо. Хвалися, ци вдалатися невіста?

Морошканя: А що ся буду хвалити! Невістка чужа кістка.

Кума: Е, Марька має быти чамняна. Она з меже дітей, до всякої роботи привчена, всьо знає робити.

Морошканя: Но, мало що взялам її, мош казати, без части, та кобы ши і робити нич не знала, а вать не хотіла! І так прославилисььме на цілый Воловиць. Та такого легіня як мій Ілько, не біло в ціломі селі.

Кума: Добре то буде, кумо, добре! Прийшла без части, або з чистьов. Будеш мати коло кого старість пробыти.

5.08.2007 р. Учасники народного фольклорно-етнографічного колективу “Верховинка” на районному фестивалі коломийки “Дзвінки перлини Верховини”.

5.08.2007 р. — “Дзвінки перлини Верховини”.

7 березня 2003 р. На сцені відтворення старовинного верховинського обряду “Пущання”.

2005 рік. Виступає колядницька група колективу.

8.01.2008 р. Фрагмент обряду “Святий вичирь”.

28.11.1998 р. Фото на згадку після вистави “Бабин вичирь”.

16.12.2000 р. “Святый вичирь”
— м.Будапешт, Угорщина.

3.07.2003 р. Троїсті музики народного
фольклорно-етнографічного колективу “Верховинка”.

24.05.1998 р. Сценка з верховинського життя.
с.Гукливий — 410 річниця заснування села.

5.08.2007 р. — “Випрядки”.

26.02.2000 р. “Свальба на Воловеччині”.

7.06.2006 р. Фрагмент старовинного
верховинського обряду “Обзоры”.

15.02.1996 р. Фрагмент старовинної верховинської свальби.

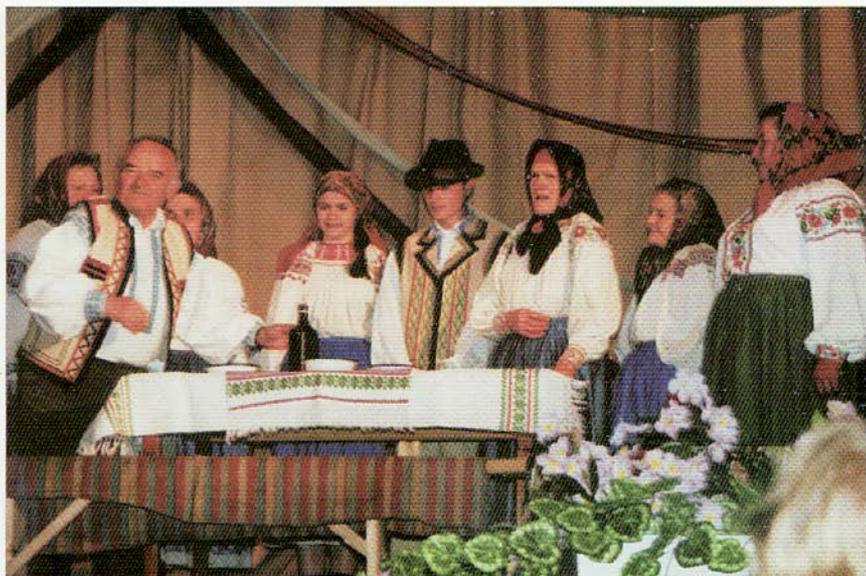
28.11.1998 р. Фото на згадку після виступу.

7.06.2006 р. Учасники колективу Куцик Ганна, Попович Ірина, Губаш Софія виконують старовинні верховинські пісні.

7.06.2006 р. Верховинська бувальщина “Щури” у виконанні М.І.Канайло.

7.06.2006 р. Верховинський старовинний обряд “Обзори”.

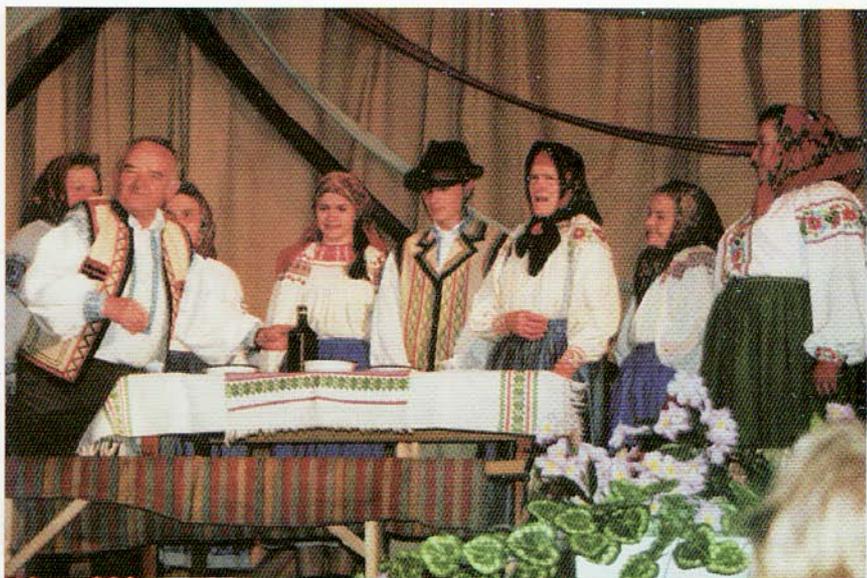
13.10.2002 р. “Верховинка” на творчому вечорі своєї землячки Баганич Віри Степанівни — солістки Закарпатського державного народного хору.

7.06.2006 р. Учасники колективу Куцик Ганна, Попович Ірина, Губаш Софія виконують старовинні верховинські пісні.

7.06.2006 р. Верховинська бувальщина “Щури” у виконанні М.І.Канайло.

7.06.2006 р. Верховинський старовинний обряд “Обзори”.

13.10.2002 р. “Верховинка” на творчому вечорі своєї землячки Баганич Віри Степанівни — солістки Закарпатського державного народного хору.

8.01.2008 р. Обряд “Святы вичирь” на Воловеччині.

25.11.2004 р. Фольклорно-етнографічний колектив після виступу в санаторії “Сонячне Закарпаття”.

12.11.2000 р. Народний фольклорно-етнографічний колектив на святкуванні 370-річчя заснування села Кичірне.

2000 рік. Після виступу фото на згадку.
Друга зліва — художній керівник Софія Губаш.

1991 рік. Учасниці перших засідань любительського об'єднання “Верховинка”. Тема заняття — “Вишита сорочка”.

1994 рік. “Свято вишиваного рушника”.
Друга зліва Гафинець К.І. — ініціатор створеного любительського об'єднання.

Морошканя: Ой, того ще буде видно.

Жінка: Хоть м'ясниці были великі або чомусь свальбів было мало в селі.

Коломийка: Малі были м'ясниченьки й ти ми надоїли
Малом мала солонины, сватачі поїли.
Малом мала солонины, малом мала сала
Сватачі то всьо поїли я ся не віддала.

Жінка: Позирайте чомусь онде за Гафков Кимкулинов кільки сватачів было, а она щось выберат. І того не хоче, і тот не такий. Шкода, бо файна дівка, ануш не віддася. Кажут кить хтось прийде сватати, а она лем ся засміє та каже - мій щи ся в попелі бавит, кажут не выбирай бо зазбераш, а она - котрый має быти тот за мнов прийде, чием го в капусті не з'їла. А роки ідут.

Жінка: Доста, ціле ош доста в селі є дівок не овіддаваных тай хлопці є вже такі, що час бы їм ся вже жинити.

Коломийки: Стоїт легінь на улиці, стоїт зажурился,
Що м'ясниці минулися, а він не
вжинився.
Ой замовкли гуслі, минули м'ясниці
А дівкы ся зажурили, що не молодиці.

Жінка: Чусте, жоны. Тобы треба Гафку Кимкулину з Мигальом Петришиным якось спаровати. То така бы была красна пара.

Жінка: Бо колись так і было, мати, а вать родина глядали сынови пару. Молоді могли ся і не знати. Є така приповідка «Сватачі за столом, молода за кошом».

Жінка: Ой так было, так. Коли за мнов прийшов мій Василь на обзори, я в толоці пасла коровы. Тогдым го першый раз увідила. Ледвы ми минуло 15 років. Звели нас тай усьо! Старі ся договорили у Нижных Верецьких на ярмарку. А щом мала робити? Як ми тато повів так і было. Я не сміла і ціпнути. А йбо слава Богу прожилисьме файні роки, выгодовалисьме 7 дітий, вывелисьме їх у люди та кобы і они так жили.

Жінка: Йой, жоны. Ми собі туй бесідуємо і не позираємо, що там наші газды так ся твердо договорюют.

Мужчина: У вас своя бесіда, а у нас своя. Мы думаємо з кым і як бы ліпше спрячися, обы добре пририхтоватися до яри. Мусеме думати відтепер.

Мужчина: А що довго думати. У тебе, Іване, кобыла, у мене кінь, а оде у кума борона, тай можеме ся спрячи самі оде троє. Раз пояруємо у себе, а пак підеме по людях, тай дащо заробеме.

Мужчина: Завтра понедільок підеме до Рахлі у корчму, та ся там договориме. Бо так все было у першій понеділок Великого посту мужчины ходили «полокати» зубы до корчмы тай ся там спрягали.

Газдыня: Ой не то вам хыбит, можете вже днись про всьо ся договорити. Вы лем не знаєте як бы ци до корчмы піти, а то вже гріх, першій день такого Посту.

Газда: Тихо, жоно, так все было так буде і завтра. Іщи «пополочиме» зубы, а там аж у Великодню погостимеся.

Жінка: Тай у нас, жоны, завтра буде много работы, всю судину помыти, ринкы в печи повыпалювати від масти, тай дащо нарихтовати напісно їсти та понести газдім до Рахлі, бо они за цілый день так си «наполочут зубы», що і доміство не найдут.

Коломийки:

Ой, корчмо дерев'яна, стоїш у болоті
Тільки в тобі грошей пропив,
Была бысь в золоті.

В полонині на калині соловей співає
Хто не ходит коло корчмы, тот ся добре має.
Жидівочко молоденька, клади в корчмі огня,
Та будеме попивати до біленького дня.
Серед селе корчма стоїт, жидик у ні сидит.
Жидівочка іздурила, а жидик не видит.
Жидівочка іздурила, жид не довиджає,
Через тоты погарчыкы, що не доливає.

(Співають самі чоловіки)

Ой не бануй, моя мила, що я п'ю.

Доста будеш банувати як я вму,

Доста будеш банувати плакати

Як я буду в сирій землі лежати.

Добре ти ся, корчмарочко, повело

Продавалась палиночку та й вино,

Продавалась палиночку із водов

Підпалили хлопці корчму із тобов.

Жінка: Ой, тота, тота окаянна, не єдного з цуця звела.

Чоловік: Слухайте розкажу вам єдну причту.

Ішов раз Іван Павлишин пізно з корчмы п'яний домі тай ніс з собов склянку дерев'янки під плечом. Став на камінь, зашпотався тай упав. Чує щось на грудях мокрое. Помацав склянку: «О, Господи, яка радість – ціла». А сам до себе говорить - як добре, що то кров, а не палинка потекла.

Жінка: Ой так то так. Кілько бы чоловіка не просив лишитися тої палинки, обернутися д Богу, шодям, не послухат, аш поки біда не заставит.

Так і тот Олекса Петришин. Быв майстер на всі руки, бо знав зробити і бердо, і гелетку, і стіл, і цілій віз. Та що з того. Кіть що заробив, то всео пропивав у Сулима, у Шльомы. Та до того ся допив, що сам із собов говорив. Уже ся з нього люди сміяли. Уже му ся чорти, оссенайби їм, привижали.

І хто знає, що бы дале было, та спасли го шуры.

І знаєте чому? Слухайте.

Прийшов раз думі добре п'яний, наварахобився цілій вичирь ліг тай захырів. Тай що думаєте, приснився му дуже страшный сон. Сниться йому, що він увійшов до коморы, а там чотыре шуры. Єден товстый, другі два сухорєбрі, четвертый сліпый. Ты два сухорєбрі відразічку спрятали ся у куті, сліпый став на середині, а тот товстый, тучный прохожує ся по коморі. Лем раз коли скочит на того сліпого, коли почав того скупсти, кусати. Тот ся вырывает, а тот не пунцат. Слыпый пишит, верешит, а тот на то нич не дас, скубе,

кусат. Олекса позирав, позирав, а дале му стало шкода сліпого. Почав тучного проганяти, а тот ся на то не творит. Олекса почав глядати копач, а де в коморі копач найде. Почав гойкати, махати руками, аш му дух сперло. А щур не втікати і всьо. Тогды Олекса з усьої силы як гойкне, та так шо Настуня ся пробудила.

- Фаї бы ти, бы ти фаї. Малось ми зубы не выбив. Мече тобов як у пропасниці.

- Та то ми ся такое приснило, шо малом не вмер. Ануш най ти повім.

- Повіш ми рано. Хырїй. Дітину збудиш. Північ нет? А у півночі всяка небрездь на очі лізе. Дурний спит, дурное му ся снит. Спи.

Рано Олекса встав, або сон му з думкы не сходит. Фурт му ся причуват ош щур пищит! Хлопе, Настуньо - каже Олекса - я не можу здумати, шо то за сон такый мені ся приснив. А Настуня йому - всякый сон навішкы дає. Туй думати довго не треба, тот сон про нас.

Тоты шуры, шо втекли, то мы з Оленков. То мы ся від тебе фурт прячеме у сінях за двирьми, коли йдеш домі п'яный.

А тот товстый щур, то Фулим авать Шльома. Тоты з тя грошикы друт так тяшко зароблені.

А тот сліпый щур, то ты, Олексо. То ты осліп від паленкы та не видиш, ош мы не раз не масме ложкы муку на запрашку, пушкы соли кромплі посолити. А ты хоть і тяшко заробиш, то у Фулима авать у Шльома легко пріп'єш.

Я все прошу Бога обы ти просвітив розум, зняв полуду з очий. обысь увідів, шо робиш.

Обысь знав, Олексо, шо то не шуры ти ся приснили! То бісиці перетворилися у шуры. А тоты, припалибы, до кого ся їмлят, того так не лишат. Оброзумся Олексо!

У словах свої жоны Олекса увідів ушитко свос грішне життя, не міг забути нияк як го уночі шуры вымучили і дав собі слово більше не пити. І не пив, став газдовати так, шо на

всьо село став першым газдом і стали жити душа в душу з своїм Настуньов. Всі їм люди завиділи.

А типирь жоны кажут, кобы і їх газдам приснилися щуры!

Чоловік: Жоны, а тото чи чулисьте?

Жоны: А що?

Чоловік: Як блоха перше кашлянула!

Жінка: Ой вы, Мигалю, великий віглярош, шляк бы вас трафив.

Газда: Жоно, ты не знаєш де мій уйош?

Газдыня: Тать онде у сіньох на клинци. Та де йдеш, щось став посеред хьжі?

Газда: Та ге оде думаю та думаю!

Газдыня: Та якого фраса кільки думаеш?

Газда: Чуєш, присниламися днись Маря Поланина, ты не знаєш де бы она могла быти тепер? Мы колись так ся любили!

Газдыня: Но, люди добрі, позирайте на нього! Та ци ты здурів, чоловіче, чи що? Та то ци я!

Газда: Ге, неборе, я бы то і не придумав, ош то ты была колись така красна?

Газдыня: Е, фаїббити, ош ты можеш надомнов ся гамішловати.

Кума: То він з тобов фіглює, любиття дуже, та не знає як у тя зап'яти.

Газдыня: То такі фіглі у нього?

(Виходять жінки і починають інсценіувати старовинні фіглярські коломийки)

І сном бысьте, люди добрі, тай не придумали,
А що собі дідо з бабов дошпикуловали.

Лежат собі у постели, як голубы в парі.
А ще собі за молоді літа здогадали.

Каже баба – хлопе, діду, ти ци запам'ятав
Як ты в мене улюбився, як ты мене сватав.

Бо я тото добре тямлю, як ты мене сватав,
Бо ще не раз тай не двычі горі мнов поплакав.

Бо я дівка была файна як было так было,
А надомнов в селі дівкы ліпшої не было.

Як ся, вало, красно вберу, вбую чобогята,
Та лем слину промыкали хлопці небожата.

Обернувся дідо д бабі, обняв її д собі.
Той так, бабо, що держится ще краса на тобі.

А баба все попротігат ногы свої босі,
А все діда та погладит по голові лысі.

Каже баба – хлопе, діду, повім ти без ганьбы
Висят вінці у коморі від нашої свальбы.

Висят вінці тай білинник тай червена пілка.
Як ся вберу та не спізнаш чим жона ци дівка.

Розплети ми, діду, кіскы та розчеши кінці,
Я білило сама вызьму, а ты склади вінці.

Стала баба із переду, а дідо із заду,
Раз на себе віниць поклав, а тогды на бабу.

Як ти, бабо, тай парує у червені пілці.
Так на тобі віниць стоїт, як колись на дівці.

Убралися дідо з бабов, за стіл посідали.
А ще собі перед себе півлітру поклали.

Сидит баба за столиком у вишитій сорочці,
Сядьми, діду, на коліна вбывня были хлопці.

Сидят собі дідо з бабев, вбое ся нашили,
Мы пак пішли не знаєме, що дале робили.

(Всі сміються)

Жінка: Щось гудаків довго нис.

(Заходять гудаки і молодь)

Жінка: Ой, які легкі на спомин!

Хлопець: Слава Ісусу Христу.

Газда: Слава Навікы Богу Святому.

Хлопець: Та ци приймете нас молодых на фашанкы?

Газда: А чому бы і нет? Хыжа велика, тай мы старі
позад вас выкрутимеса пару раз.

Газдыня: Та ану пак, гудаки, пойте ближче оде д
столови, погостітєся з нами. Як нам будете тверезі грати?

Жінка: Жоны, а мы покы гудаки ся гостят, заспівайме
тоты коломыйкы, що оде кумин дідо любив співати все на
пушання.

Співають: Минулися м'ясниченькы, стало в селі тихо,

Гуслі, басы занімїли, лем гудакам лихо,

Лем гудакам лихо.

Кухарочка покашлює, уныла як сова,

Сидит собі у запічку не гварит не слова,

Не гварит не слова.

А староста, пан-цимбора, у грудях захрипло,

Сидит собі коло стола, бо ще нич не хлипнув,

Бо ще нич не хлипнув.

Мужчина: Ану, гудаки, заграйте нам «Апшу» (чоловічий
танець, в коло беруть одного мужчину з жінкою, інші жінки
співають, цей танець іще називають «Волошин»).

Ой з Бескида вітер дув (2)
Сночи у ня мильї бив (2)

А чого він приходив (2)
Подарункы приносив (2)

Попід бережейкы плавала (2)
Та білі ручейкы вмывала (2)

Ручкы мої білії (2)
Кому бдете милїї (2)

Ци старому з бородою (2)
Ци милому з подобов (2)

Ой червена ружа обірва (2)
Пішов мій миленькый по-дрова (2)

Ой ни є воликів. а не дров (2)
Кобы мій миленькый сам здоров (2)

Ой де ты, дівчино, бывала (2)
Кой зелена сосна палала (2)

По-під бережейкы стояла (2)
На молодых хлопців волала (2)

Я в решеті воду носила (2)
Та зелену сосну гасила (2)

Тяжко было сосну гасити (2)
Тяжко было воду носити (2)

Чоловік: А тепер, гудаки, коломыйку
(гудаки грають коломыйку всі танцюють і переспівуються)

Ой заграй ми, гудачику, та заграй ми заграй,
А хоть мене розвесели, хоть ми жалю завдай.

Коли гусяр загусяє, легінь заспіває,
Та не една дівка біла вікно позирає.

Мене мамка породила коло сіяночки
Кобым така до роботы, як до співаночки.

Мене мамка породила, татко рубав дрова,
Мене хлопці проzywали, дівко чорноброва.

Ой танцюйте, легіники, та я буду з вами,
Та най нам ся не пльонтають старі під ногами.

Мара бы вас утопила в каламутні воді,
Мы ся старі не вродили, й мы были молоді.

Напиймесья сусідонькы, вина дорогого,
Бо Бог знає чи діждеме Пушання другого.

Жінка: Йой, Господи, як ісьтєся розгуляли! Та чи
чуєте, дзвонь задзвонили на піст. Ану, гудаки, кладіт
сарсаму на стіл та помолимесья Господу Богу!

(Всі голосно молятьєя «Отче Наш» по закінченні
молитви чоловік говорить такі слова):

Чоловік: - Господи, дай здоров'я, допоможи нам з
Божов Благодатьов попровадити сей піст і в щастю,
здоров'ю дочекатися Христового Воскресіння.

(Всі відкланюютьєя від господарів, дякують і
виходять).

« О Б З О Р Ї »

(Старовинний обряд сватання на Воловеччині)

Сільська верховинська хата. Жінка порасться біля печі. На лавиці разом з старою бабою сидять діти. Найстарша дочка збиває в збушці масло і кратькома витирає сльози. На середену хати вибігає з лялькою маленька дівчинка, за нею слідом трохи старша дівчинка, яка намагається вирвати ляльку з рук меншої дівчинки. Лялька в руках дівчинки саморобна з тряпок.

Дівчинка: Дай мені мало побавитися, дай!

Меншенька дівчинка: Не дам, не дам, то моя лялька!

Хлопчик: Мамо, мамо, позирайте, а дівкы на ляльці рвуться!

Мати: Йой, нещастя бы вас зїло, ану у кута ід бабі. Обым вас не віділа по хыжи літати, бо вас шляк трафит! (бере від старшої дочки ляльку і дає меншій) На та бався і обым тя печула, а ты бери в руки вишпивання (звертається до старшої) прийдут зараз люди чужі та обы віділи якісь те в ня чамняні. (сама бере в руки міглу і підмітає хату, кличе господаря).

Мати: Іване, Іване! Деся дів, Іване?

Заходить господар: Та що ти вже треба?

Газдиня: Та щось туй онучі причинив? Та чи люди зараз прийдут! Насмердівись повну хыжу!

Газда: (Бере онучі і кидає їх під пріпічок). Та що ти так заваджают туй?!

Газдиня: Та убувайся вже, бо чиже вже хтось на улици варчит!

Газда: Та то майже кумови ся зчікуют.

Газдиня: Майже, майже?! Бо мусіввись усім дати знати!

Газда: Но неборе! Та тото ганьба было не дати знати. То кума, а то сестра.

Газдиня: (сердито) Ганьба ти буде іши не така! Лем най сватачі не прийдут, а вать най ся на части не зйдеме?! Та всьо село буде нас у зубах носити. Збересе повна хыжа жіннику! На обзорах їм ніщо робити, там мают быти самі мужчины!

Газда: Тихо, жоно. не воркоч! Відкы ти наберу тых мужчин. Кіть сестра вдовиця і кума вдовиця. (Підходить до старшої дочки). А ты що така, небого, сумна мало не ревеш?

Газдыня: Бо ге дурна! Ще го не віділа, щи го не знає, а вже її мерфелит! Е... я знаю чому, бо треба її того Михайла Шкіритишиного, того, того обыдранника! Мы не онь багаті та най ся злізут з тым бідарьом та буде бідувань цілий вік! Та ци она то знає, та ци она то думат! (посягає ложкою дочку по голові).

Газда: Правду, правду ти каже мати, Подумай, Марько, то сама. Кобы лем Бог дав обысь ся віддала за того Ілька. Він сдинак, мают свої коні, волы, коровы, 10 угрів землі. Правда, кажут, що стара там погана, та мало потерпиш, а чий она не вічна, зато яка пак будеш газдыня!

Газдыня: Но та тот Ілько усе є такый як твій Мигаль. Як не як, або мы заможніші як його старі, най він неборака глядач пару по собі. Бо люди старі давно так казали «Гуня до гуні, сірак до сірака»!

(Дочка похнюпилася і час від часу витирає очі платком.)

Газда: Ану тихо, стара, чиже вже хтось у сіньох варчит.

Газдиня: (звертається до дочки) Чусш, Марько, обытя не мерфелили як прийдут люди до хижі, бо тя шляк трафит! Ци видиш у мене крім тебе ще їх п'ятеро.

(Заходять дві жінки - сестра і кума)

Слава Ісусу Христу.

Газдыня: Слава навікы Богу Святому!

(Жінки подають газдині - кусок сала, яйця, друга тримає в руці бутылку водки).

Кума: А щос ся так, кумо, розгойкала. На, на оде склянку дерев'янки, обысь мала, бо Бог знає кільки їх ся привалит? (по цих словах підходить до своєї хресниці). А ты, що Марько, плачиш? Яка будеш як прийдут сватачі. Не плач, я знаю того Ілька, я была там у Розтоці в сестры на свальбі, то такый красный легінь, як тот красно співав, як тот красно танцював всі дівкы д ньому ся тыкали. То я порайла обы прийшов тя сватати. (Прислухаєся). Йой, тихо будьте, чиже чути дзвінкы. (Біжить до вікна). Ой, туй сут, туй, слава Богу! А ты ся, кумо, бояла, що не прийдут, повна кучія їх ся привалило.

(В хаті суматора - газдиня бігас по хаті, нанашка поправляє одяг на дівчині. Заходять свати):

Слава Ісусу Христу!

Газда: Слава навікы Богу Святому.

Сват: Та ци приймете нас, люди добрі, до свої хижі?

Газда (гостинно): Заходіт, заходіт... Та кажіть, що вы хочите, що вы за люди, відкы вы?

Сват: Та мы люди здалека, з-під Пікуя, кить їсте чули? А прийшлисьме до вас, бо увіділисьме файну голубку, що залітіла у ваш двір, а мы маєме красного голуба та глядаєме му пару.

Господар: Та мы дуже раді, що такі файні люди до нас зайшли, не попыховали нами.

Газдиня: (Скоренько пілкою стерає лавиці і запрошусь гостей сідати). Сідайте, сідайте у нас!

Сват: А що? Майже много дівок маєте, та ворожите, обы сватачі осідали у вас у хьжи?

Нанашка: Та є. Слава богу, є. Та ще які дівкы? (Бере за руку Марьку і виводить її посеред хати). Пой лем, Марько, сюды. Вы лем попозирайте яка дівка! Що красна, що читава - шити, прясги, ткати, всю роботу знає!

Сестра: Та що там говорити, вся робота в неї у руках горит, і коло стайні, і коло дітей, та ще мати красна навила, та думаєте на чії то руки? На Марчыны!

Сват: (звертаючись до молодого) Но що, Ілька, остаємся туй, чи йдеме дале? Будеме глядати другу голубку, га?

Молодий: (приятно дивиться на молоду дівчину) Остаємся туй!

Сват бере за руку молоду підводить її до молодого і садовить рядом з молодим, дивиться на них потім сплескує в долоні і говорить: «Но, щом ти казав, Ілька! Як увидиш так нараз і прилипниш. Ге... я добрый товкмач, старый маршавка! Не перший раз молодых сватаю, знаю хто кому парус, що кому підходить».

Газда весело: Но що, стара, давай на стіл палинку!

Сват: Е нет... Уперет нам треба поговорити, обысьме знали защо будеме пити! Так що, свату, хвалися, що маєш і що бысь міг дати дівці в часть. Бо мы люди здалику не всьо знасме. Нам порайли, що у вас с файна дівка. Но, а вы знаєте, що недавно наш кум, царство му небесное, умер, кума зосталася сама, газдівство великос та мусеме нагле Ілька жинити.

Сестра: Та мы того чули, колисьте были туй у нас на відознаваню.

Сват: Но.Но! Хвалися, свату, хвали.

Газда: Но та що, маю пару волів, 5 угрів землі, три коровы, три ялівкы, 20 овиць, та одну кобылу.

Газдыня: (тихо) Мусів вись за кобылу казати!

Сват: Но, но та що даєш Марци?

Газда: Та думаю дати еден угер землі, корову, едну ялівку та хоть 4 вівці.

Мати молодого схоплюється: О нет! Овечь нам не треба, в нас ще літішні три гелеткы сыра не начинані.

Сват: Та то всьо? Мало того, свату, мало, то твої дітині!

Нанашка молодой: Та чому мало? Та вы, сватови дорогенькі не знаєте, що в нашої Марькы в коморі є! Кілько сувоїв полотна, покрівці, плахты ще чоботы закачовані на клинцы, то не в каждой відданиці нешным дньом. А щи попозирайте, що в нашої Марькы в скрини є (показує) які

красні ручники вишивані, сорочки, а позирайте яка файна платина, та то вам не хоть яка, а америцька, то всьо часть, то всьо гроші.

Газда: Но та чекай, чекай, свату, я даю єдну корову і ялівку, або які файтові, єден угер землі, або якої, та на ній шо хочеш уродиться! Ты того не враховуєш?

Сват: Або і вы позирайте... на якое місто іде ваша Марька, якеє газдіство. Та за нашого Ілька любя багачка піде (підходить до молодой та гладить її по обличчю). Та шкода буде, кить такое файное личко змарніє в журбі та недостатках.

Свашка збоку молодого: Видите, там у нас у Розтоці продают два угры файной землі, та кобы вы дали їм туй два угри землі, они би туй продали, там ув нас у Розтоці купили собі тай най бы здорові газдовали.

(Схоплюється мати молодой)

Мати: Та побійтеся Бога, сватове! Та у мене крім Марьки с щи п'ятеро. Та як їх годувати! (звертається до чоловіка). Чи знаєш шо, Іване, най они собі ідут із Богом у другое місто, бо мы з таков Марчинов віддажов підеме з другими дїтьми по жибріх з тайстров! Ой нет, нет!

(за газдиньов біжить сестра, переговорює її).

Сестра: Ой нет, нет, сестро. Файні до тя люди прийшли, чий то їх не послідне слово. Айбо люди так кажут «Тогда лико дри, коли відстає».

Нанашка молодой: Правду ти сестра каже, правду «Бо того світу - по цілому світу» не лем у тебе єдна Марька?!

Газдиня: Йой, йой! А чий і нам шос Бог судит.

(В хаті запала неприємна мовчанка. Свати між собою про шось перемовляються, згодом підіймається мати молодого).

Мати молодого: (дивиться на молодих) Но та ци знаєте шо, сватови. Слухайте тепер мене! Попозирайтке на наших молодят! Першый раз ся стрітили, або попозирайте як красно між собов жибінкают. Та кить не можете дати тот угер землі, та дайте кобылу, а мы кобылу продаме, бо маєме доста свої худобы, тай купеме там у нас тоты два угры землі.

Сестра газдині: (вибігає вперед стає перд сватами) Ой свахо, мы на такос не пристаєме! Бо вызмете нашу Марьку, Марьчину часть, часть продасте, а най вам дашо ся не полюбит тай кыш Марько у Воловечь! Ой, то такос не буде, нет!

Мати молодого: (Дуже сердито) Та що вы за нас кажете, та що вы за нас думаете, та відкы вы такос взяли?! Та до нас люди просятеся на роботу, я тот день ся з ними розраховую та все миску, дві муки додам! (Підхоплюється, хапає сина і тягне його геть) Ильку, пой гет, пой гет!(син заспокоює матір)

Син: Мамо, мамо, дайте собі покі, обставаймеся туй.

Сваха збоку молодого: Дайте собі покі, кумо, дайте. Та они не знали.

Мати молодого: Та кить не знали, та пай не говорят!

(Запала неприсмна мовчанка)

Сватач-маршавка: Но та що, свату, даєш кобылу ци нет?!

Газда: Та йду та ся порадку з старов.

Газдиня: Та яку кобылу, Іванс, удумайся чоловіче!

Сестра: Е, небожата, може было вам дати тоту кобылу? Такі файні люди до вас прийшли!

Нанашка молодой: Послухай ти мене, куме! Я ти добрый приятель. Позирай яка втя купа дітей. Буде ти треба притягнути поліно ід хыжи та що, куму запряжеш в сани?

Газдиня: Нияку кобылу, іди і кажи, як собі хотят!

Газда: Но, сватови, як им вам казав! Єден угер землі, одну корову, одну ялівку, овець вам не треба, а кобылу нет, бо кобыла жерсбна, оде мас ся жерсбити, а у мене ци видите килько дітей, а може дасть Бог та щи будут!

Газдиня: Оссенабытти! Дітей щи ти треба, ци видиш і ты нам скоро уха об'їдят.

Сваха: А що, діти красні та найбы были.

Мати молодого дивиться на молодят: Но та що, Ильку, береме Марьку без кобылы?

Молодий: Мамо, та всесьте казали що ня дуже любите, і всьо зробите, що вас попрошу!

Мати молодого: Та що? Брати Марьку без кобылы! (ще раз уважно придивляється до молодят). Та най бы так і было. Айбо що люди будут казати?! Сдинак. з Морошканинцьвого роду, а взяв дівку без части!

Нанашка молодой: Свахо, та що вам ліпше? Взяти дівку з великов частьов, а без чести?! Обы на старі дны не было кому вам водиці подати?!

А вать таку як наша Марька? Ануш, визьмете нашу Марьку, всі люди будут вам завидіти! Будут казати - взяла собі Морошканыя з Волівця читаву молодицю, та з Ільком газдуют, а Морошканыя лем сидит та ногов указує!

Мати молодого: О-й-ой! Коли сватают та кожду дівку хвалят! Бо покi ся не віддасть і псу воды подасть, а як посвальбує і собі ся лінує! Хвальбы до неба. а кылы до землі!

Нанашка: Або наша Марька не така! Наша Марька читава і красна.

Свашка з боку молодого: Красна ваша Марька красна, така нівроку як Божа ружа в кертi, або попозирайте який наш Ілько? Читавый, красный, не ц'є. не курит та він сього літа накосив сам 15 копиць сiна, та такого легiня не найдете по цілі пострижі.

Нанашка молодой: Добре, добре, що ваш Ілько добрый косиць, або і наша Марька порядна гребiля, бо то не лем накосити, то якийсь раз треба грабльома веречи, была бы з них файна пара.

Мати молодого: Но та що, Ільку, береме Марьку без кобылы?

Молодий: Та берім Марьку без кобылы!

Мати молодого: Та так ти ся дуже полюбила?

Молодий: Та дужемися полюбила, ши ми ся никотра так не любила!

Свашка з боку молодого: Кумо, та не перечте молодым, обы на вас пак не гріховали.

Мати молодого: Но та що?! І ты в мене сдинак і я тя дуже люблю. та не хочю обысь ми пак на свальбі заспівав:

Женила ня мати, женила. женила.
Повна стайня худобиці. жона ми не мила.

(Плачучи) Берім Марьку без кобылы! Свату, давай палинку!

(Родина молодої співає)

Закувала зозуленька у лісі на дубі,
Просиме вас сядьте за стіл.
Сваты наші любі.

(Родина молодого співає)

А в вашому городочку
Цвіте ружа темна.
Яка в тебе. відланице.
Родина приемле.

(Співають всі разом)

А в зелені полонині, пасуться ягнята.
Позирайте які файні наші молодята.

(Староста наливає в стакани, піднімається мати молодого)

Мати молодого: Дай Боже, обы в щасливу годину
сходилися наші молодята, обыся горазд мали. (грізно) а
мене стару чистовали.

(Родина молодої співає)

Свашко наша. свашко, здоров`я бысь мата
А вбысь нашу Марьку. до серця прийняла.

Мати молодого: нись Ілько застаєся туй, завтра зажените їх записати голоскы. Раз выголосят у Канорі, пак у Яблуневі, а тогды у Воліви, тай можеме свальбовати.

Мати молодої: Іване, правду каже сваха, правду. А шо будеме відтягати. Скоро піст, тай менче буде бесіды по селу.

Мати молодого: А на другу неділю прийдете до нас на відгощовання, та ся точно договореме на коли свальбу складеме.

Свашка з боку молодого: Приходіт, приходіт, та всі приходіт. Та увидите де ваша Марька іде, на яке файное місто, та яка там хыжа, загорода, а яка моя кума газдыня, та такої порядочної газдыні на всі ріці не найдете.

(Жінки починають латкати)

Скаче качур горі двором.
Скаче качур горі двором.
Вже староста за столом.

Погарчики наливає,
Погарчики наливає.
Тай до свашок кланяє.

(Коломийка)

А в зелені полонині потятко співало,
Пану Богу дякувати на нашім ся стало.

Засватали!!!

« СВАЛЬБА »

(Основні фрагменти верховинського весілля)

Святково прибрана хата: стіл накритий білою скатертиною, лавиці прикриті домотканими покрівцями, святі образи на стіні прикрашені вишитими рушниками. В хаті людно. Крім газдині та газди по хаті біля печі метушаться жішки. Одні ліплять пироги, інші причиняють на завиваники-колачі, товчуть в жорнах ярець на кашу в голубці.

Газдиня: Жіночки, та ци все с, що вам треба у руки взяти? Не забудьте на хліб свальбовый причинити та завиваники.

Жінка: Не журися, кумо, все Богу дякувати є, тай поробиме усьо, ти лем не журися. (Звертається до других кухарок) - Жоны, та що так тихо сидите? Співайте, обы чуло все село, що наша кума на свальбу ладиться.

(Починають співати коломийки)

Вчора была неділенька, а нись понеділок
Я ходила поливати зелений барвінок.

Гей, барвінку, ты барвінку, листочок зелений
Чи посіяв тебе Господь в сім році для мене?

Ой стелися, барвіночку, в лісі по дорогах,
Волівбыся постелити дівкам по головах.

Ой стелися, барвіночку, стелися низенько,
Бо я тебе доносила, віночку, чемненько.

Дай ми, мамко моя, іду тай нитку шовкову,
Та най собі заміряю віниць на голову.

Закувала зозуленька в комору на ладі,
Не буду ти, мамко моя, більше на заваді.

(Вбігає нанашка молодій)

Нанашка: Слава Ісусу Христу!. Ой як красно кухарочки співають, чути вас на ціле село.

Або за роботов собі ці позираєте, бо час біжит. А де кума? (Підходить газдиня).

Газдиня: Щось хотіла, кумо?

Нанашка: Час бы барвінок іти різати. Ану давай миску, ручник, хліб, парні копійки. Мішку малого клич.

Газдиня: Ану, жоны, пойте і вы з нами, будете помагати ладкати. Я й гудаків заказала там чекают на дворі.

(Мати бере миску накриває її вишитим рушником. кладуть туди хліб, парні копійки, пляшку водки чи вина, стаканчик. Мати, нанашка, маленький хлопчик з мискою ідуть попереду, за ними гудаки та жінки. Ідуть до двору в кого росте барвінок, ідуть латкаючи):

Ой ідеме в чисте поле - 2 раз

На зілля золотое

А у рінок на зарінок - 2 раз

На хрещатый барвінок

Ой стелися, барвіночку, - 2 раз

По зеленім заріночку

Час бы з тебе вінці вити - 2 раз

Головицю сподобити.

Весело, гудаки, грайте - 2 раз

А сусіду ізбуджайте

Пусти, газдо, нас до двору - 2 раз

Є барвінок в керті твому.

Дай барвінку нам нарвати - 2 раз

Молоденьку завітчати.

А вбы ся в нім парадила - 2 раз

Нашу свальбу звеселила.

(Газда або газдиня широко відкривають ворота і всі заходять в сад де росте барвінок).

Першим барвінок ріже хлопчик. Кладуть хліб і на ньому копійками ріжуть барвінок пропускаючи його через обручку. Хлопчик ріже, а жінки промовляють:

- 1-й раз. Господи Боже, благослови покрити голову молодої вінцьом.
- 2-й раз. Благослови, Божа Мати, покрити голову нашої молодої вінцьом.
- 3-й раз. Вся, родино, благослови покрити голову молодої вінцьом.
- (присутні) – Най Бог благословит.

Другою ріже мати: Господи Боже, Божа Мати, благословіт щасливий выниць мої дітині! -

- перший раз (присутні) - Най Бог благословит
- другий раз (присутні) - Най Бог Благословит
- третій раз (присутні) - Най Бог благословит.

Третьою ріже барвінок нанашка: Як осись барвінок нигда не блідне, так бы і життя наших молодых нигда не зблідло.

Перший раз, Другый раз, Третий раз
(присутні при цьому обряді відповідають):- Благослови Боже.

Нарізаний барвінок кладуть у миску на рушник поверх хліба, газда або газдиня відкривають вино перший раз поливають ним зілля що росте на городі, потім гостять хазяйку в чиему городі різали барвінок, та інших хто там є, а жінки тим часом латкают:

Дякуєме, городочку (2 раз)

За твою уродочку

Щось нам уродив зілля (2 раз)

Молодым на весілля.

Ты, газдынько, городова (2 раз)

А бысь была все здорова.

Щось барвінок поливала (2 раз)

Молоденьку завітчала.

Бери в руки погарочок (2 раз)

За зелений барвіночок.

А обы він ся не зсыхав (2 раз)

А ще більший ся розростав.

(По дорозі всіх зустрічних пригощають «За щасливий початок»)

Вносячи барвінок до хати латкають:

Ой унесено зілля (2 рз)

З городу на подвір'я.

Положено на столик (2 раз)

На обрусок шовковий.

(Миску з барвінком кладуть на стіл і жінки приступають вити вінці і латкають)

А хто хоче вінці вити (2раз)

Богу быся помолити.

Богу быся помолити (2 раз)

А вбы щасливо овити.

Ой пой Божечку до нас (2 раз)

Бо у нас тепер горазд.

І ты Божая Мати (2 раз)

Віночок починати.

Горі, сонечко, горі (2 раз)

Вийтєся вінці скорі.

На гладку головоньку (2 раз)

На щасливу доленьку.

Ой ти мій рідный, татку, (2 раз)

Склади мені першу складку.

Приступися, мамко, д столу (2 раз)

Та май на ня добру волю.

Та май, мамко, добру гадку (2 раз)

Благослови першу кладку.

Мати молодої підходить до жінок, які в'ють вінці, пригощає їх.

Мати: Ану, жіночки, беріт мало палиночки та пиріжком закусити, обы ся могли наші молодята файно любити.

Входить староста: Слава Ісусу Христу. Жоны, та ци готові вінці, бо вжем відів, що гудаки ідут.

Жінка: Готові, готові, Богу дяковати. Обы Бог дав обы были шасливі. Дайте, старосто, вашу палицю та її тоже убереме. (Беруть довгу палицю один кінець якої прикрашають барвінком, квітами, пандликами (лентами). Тим часом гудаки (скрипаль, цимбаліст, басист) стають під вікно. Староста відкриває вікно в кімнаті кличе до себе всіх родичів.

Скрипаль: Слава Ісусу Христу.

Староста: Слава навікы Богу святому.

Скрипаль: В першу чергу попросиме Господа Бога, вітця, матір, старосту та усіх родичів з Божов Помочов, з Божов Благодаттю розпочати сесе весілля. Перш и й раз!

Староста та всі присутні: Най Бог Благословит! (музики грають).

Скрипаль: Д р у г и й раз!

Староста і всі присутні: Най Бог Благословит (музиканти грають).

Скрипаль: Т р е т ь и й раз!

Староста та інші: Най Бог Благословит! (музиканти грають).

Далі староста бере молоду і разом з нею виходять на вулицю звідки молода за хлібом і рушником заводят гудаків до хати. Той рушник за яким вела молода гудаків до хати, скрипаль забирає і кладе собі в кишеню. Гудаки починають грати весільні коломийки під які обов'язково танцюють маленькі діти (хлопчик з дівчинкою). Після танцю діти цілуються їх угощають конфетками, колачами (аби було молодим солодко, щоб весілля пройшло без сварок та бійок).

Тим часом мати, нанашка готують велику миску накривають її гарним вишитим рушником туди кладуть зерно, цукор, білило (біла накидка), вінці, брошки.

Мати: Ану, кумо, попозирай обы вінциь молодої бив звирьха.

Нанашка: (Поправляє вінки посипає їх зерном примовляючи): Три купки вівса, една пшениці, обы были три хлопці, една дівка. Жінки починають латкати :

Приступися, мамко, д столу (2 раз)

Та вклонися роду своему.

Мати бере миску з вінцями кладе собі на голову, гудаки починают грати і мати починає танцювати (затанцьовувати, причому тільки в одну сторону) кланяючись до присутніх три рази «Слава Ісусу Христу». Далі староста знімає миску з голови матері кладе її на стіл, кличе молоду і друшку до столу розпочинаючи Благословення дівочого вінка.

Молоді стають перед столом, під ноги їм стелять покровець, жінки латкают:

Ой стань (ім'я) на кладинку (2 раз)

Та скликуй свою родинку.

Буде Вам дякування (2 раз)

За моє годовання.

Староста запрошує до столу батька, жінки латкают:

Приступися, татку, д столу (2 раз)

Та вклонися вінку мому.

Староста від імені молодої звертається до батька: «Дорогий мій, рідний, татку. Я дуже рада і дуже вам дякую за то, що вы мене годовали, обували, а нись справляєте мені свальбу. Попрошу Вас перебачити мені кить колись я вас не послухала. Може колись я кратці утікла на фашанки всьо ми нись простіт, а доброе пожилайте і поблагословіт мою дівочу коруну. Перший раз (батько цілує вінок), другий раз, третій раз.

Жінки латкают:

Ой так татко мовит (2 раз)

Най тя Бог Благословит.

Батько цілує молоду і відходить, на його місце староста запрошує маму, а жінки латкают:

Приступися, мамко, д столу (2 раз)

Бо вже радість видиш свою.

Староста: Дорога моя, мамко! Я вам дуже файно дякую за то, що ви мене привели на сись світ, выгодовали, выпестили, не одну нічку не доспали, привчили до всякої роботи. Не раз кратці від тата, обы він не знав, пущалисьте ня на фашанкы. Може колись я вас не послухала, правду не повілам вам всьо ми нись простіт, доброе погадайте і мою дівочу коруну поблагословіть Перший раз (мати цілує коруну і говорить: Най Бог Благословит) Другый раз! Третый раз!

Жінки латкают: Ой так мамка мовит (2 раз)
Най тя Бог Благословит

Так само староста звертається до сестри молодой, брата, якщо вони є в неї, затим запрошує благословити вінець нанашку, нанашка. В кінці звертається до всіх родичів присутніх на свальбі, а вони всі разом відповідають до тричі «Най тя Бог Благословит».

Жінки латкают: Приступися, роде, д столу (2 раз)
Та вклонися вінку мому.
Ой так родина мовит (2 раз)
Най тя Бог Благословит
Від днешной днинойкы (2 раз)
Щасливої годинонькы.

Староста кладе молодій вінок на голову, а жінки латкают:

Благослови, Богойку, (2 раз)
Під віниць головоньку.
На гладку головоньку (2 раз)
На щасливу доленьку
Стали вінкы щебетати (2 раз)
Бо вже бы йшли танцювати.

Гудаки грають староста бере молодих танцювати, щоб перевірити чи «не хрома молода». Танцює староста і співає:

Святы́й Боже, святы́й кріпкый,
Святы́й Николаю,
Благослови першы́й танець,
Що го починаю.

Благослови перший танець.
А сесе весілля,
Вбы ся мали молодята
Як Свята Неділя.

Староста, батьки молодої запрошують всіх до столу,
староста просить від Господа Бога Благословення і всі
моляться, затим сідають. Свашки латкають:

Починать'ся гостина (2 раз)
Від Тисы до Бескида.
А від Тисы до Бескида (2 раз)
А у нашого сусіда.
Ой пой, Божечку, до нас (2 раз)
Бо у нас тепер гаразд.
Та й ты, Божая Мати (2 раз)
Гостину починати.
Ой дай, Бойку, добрый час (2 раз)
Як у людей так і у нас.
І щасливу дниночку (2 раз)
Нашому дитяточку.

В обід до молодої приходять сваты (молодий з своїм
дружною, старостом, гудаками та своєю родиною. Ідуть гудаки
грають, родичі співають):

Ой, Марійко, молоденька утвори ворота
А обы ся не вломила богрийда золота.
А ти Ільку, молоденький найми собі слугу
Най ти втворит воротинька, тай нову капуру.
(З коломийки переходять на другу свальбову мелодію)
Іде свальба згорі
Накрывайте столы (2 раз)
Столы яворові
Обруску шовкові (2 раз)
Ой ідеме, йдеме
А де ся зопреме (2 раз)
А в Анці у дворі
В зеленій діброві (2 раз)

- Явір ся розвиват
 Анця кіску розплітат (2 раз)
 Скоро, Анцьо, скоро,
 Бо нас іде много (2 раз)
- Ой дайте нам, дайте
 Міста широкого (2 раз)
 Бо наш молоденький
 Роду великого. (2 раз)
- Не дайте нам їсти,
 Лем дайте нам сісти. (2 раз)
 Бо мы ішли пішки
 Та болят нас ніжки. (2 раз)
- Пустіт нас, пустіт нас
 Бо треба пустити (2 раз)
 Бо туй мы не прийшли
 По смітю ходити. (2 раз)
- Пустіт нас, пустіт нас
 В темні ваші сіни (2 раз)
 Мы ся загірїме
 Тай назад підеме. (2 раз)
- (знову переходять на латкання)
- Ой ты наш любый, свату, (2раз)
 Розширяй свою хату
 І новесенькі сіни (2 раз)
 А вбы всі сваты сіли.
- Ой ішлисьме верхом (2 раз)
 А прийшлисьме смерком.
 Дайте нам вже відпочити (2 раз)
 Та губонькы помочити.

Троїсті музики грають коломийку свати танцюють. До них виходить староста з гудаками з боку молодой. Кланяється: «Слава Ісусу Христу»; другий староста відповідає: «Слава навікы Богу Святому». Свати продовжують танцювати і співаючи звертаються до старости :

Ой старосте, старостику дай паленкы пити
 Та будеме веселійко твое веселити.

Чому в тебе, старостику, така губа сина
Може тебе, старостику, кухарка вкусила.

Чому вікна побіліли, та позеленіли,

Чому свахи не латкают, бо поголодніли.

Староста молодой: Кажіть, люди добрі, куды вы блукасте
та кого вы глядаєте?

Староста молодого: У нашого голуба голубка пропала, у
горы пішла барвінок нарвати! А мы всі йдеме її глядати!

Жінка: А чи не спряталася она десь туй?

Латкают родичі молодой:

Дарма ваша дорога (2раз)

Бо Анці ниє дома.

Свати: Ой мы віділи з горы (2 раз)

Кой Анця йшла до коморы.

Староста з боку молодой: Но кой віділи, то мушу іти
глядати. Ану, Анцьо, пой сюды. (Виходить дружка).

Староста з боку молодого: Красна, красна і сеся голубка,
айбо то не тота! Цитак, Ільку? (звертається до молодого).

Молодий: Нет, не та.

Староста з боку молодого. Но нич, мы береме і її. Сеся
буде паровати сему голубу (Підводить дівчину до дружби).

Глядайте нам, старосто, другу голубку.

Свашка: Ой дайте нам дайте, шось те обіцяли. Не ягня, не
ягницю, а файну дівицю, чотыри воли в ярмі, а п'ятого коня у
сідлі.

Свашка друга: Ще красну периночку під малу
дітиночку!

Староста з боку молодой: Ой, допоможіть ми глядати гет
Анцю, бо тоты ще зараз і не то попросят! (Виводять молоду)
Но ци сеся, Ільку?

Молодий: Ой она, она.

Староста з боку молодой: Но, Анцьо, іди д молодому. Ты
мусиш перша ся поступити. (Молодий притягає до себе
молоду. Старости обмінюються бутилками і пригошають
гостей. Виходить мати з хлібом і рушником стрічає молодих і
пригошас їх цукром або медом, примовляючи «обься так

любили молодята, як всі люблять мед». разом з старостами заводять молодих до хати. Тепер наступас дуже важлива подія цього родинного свята. Наступас мить, коли з молодої знімають дівочу коруну (барвінковий вінок).

Староста запрошує молодят стати перед столом. Під ноги молодятам кидають ногавиці (штани, аби в майбутньому родились в них хлопці).

Староста: Дорогі, татку, мамко, і вся чесна свальбо! Прийшов тот час, щаслива година яку мы всі чекали. То час коли мы привселюдно здиймеме з нашої Анці дівочу коруну і передаме її молодому. (староста знімає з голови нареченої дівочий вінок і при цьому говорить такі слова): Дорогий мій, Льку, я чесно доносила свій дівочий віночок, не потоптала, не зганьбила його, а тепер перед усім родом віддаю його тобі, а свою голову покрю білым полотном, так як Присвята Діва покръла свою. (староста подає вінок молодому, той цілує вінок і надіває молодій на ліву руку).

До днись (продовжує говорити староста) ты, Анцьо, носила дівочу коруну, а тепер я покрю твою голову корунов від твого судженого, з яким ты в парі будеш іти всьо життя. (Бере в руки білило «біла накидка» і говорить): «Відкы сонце сходить?» Присутні: «З Востока» (три рази) і покриває голову молодої білилом. Свашки латкают:

Подай, дружбо, шпилило, (2 раз)

Закапчати білило.

Дружба подає брошку якою дружка помагає старостові закріпити на голові білило. При цьому грають музики, з другого дружби староста знімає капелюх, прикрашений барвінковим вінком і кладе молодій поверх білила.

Жінки латкают: Благослови, Богойку, (2 раз)

Під віниць головоньку,

На гладку головоньку, (2 раз)

На щасливу доленьку.

Староста сіє сім'я, а свашки латкают:

Сіє староста сім'я (2 раз)

Молодым на насіння.

Кожен з присутніх старається вхопити зернинки і дивиться, хто що вхопив і скільки: овес чи пшениця, якщо пшениця в жмені значить у молодят будуть народжуватися дівчатка, якщо - овес, то хлопці.

Старости беруть молодят до танцю і співають:

Благослови, Пане Боже, а сесе весілля,
Вбы ся мали молодята як Свята Неділя.

Благослови, пане Боже, а сі двоє діти,
Дай їм роки щасливії в гаразді прожити.

Вбыся они добре мали, добре газдовали,
Благослови, Пане Боже, за трьома разами.

Староста і батьки молодої запрошують сватів за столи, молоді сідають за стіл переступаючи його. Молодій на коліна подають маленького хлопчика (аби народжувались в сім'ї хлопці) вона пригощає його бубликами або цукерками.

За столом гості співають свальбові коломийки:

А в зелені полонині пасуться ягнята,
Позирайте які файні наші молодята.

Наш молодий такий файный, як явір зелений,
Молода ся рум'яніє, як папір червеный.

Яка файна молода ще файніща дружка,
Зачесала волосійко понад свої ушка.

Ой нікому так не добре, як наші кухарці,
Єдна рука у пирогах, друга у мучанці.

Выбирала кухарочка пироги з корыта,
Душа ї ся зрадувала, що вже буде сыта.

Скоро свати збираються додому забираючи з собою молоду. З молодою в пританцях посилають двох своїх людей в основному брата з сестрою, або тітку і уйка, стрика і тітку, які беруть у сумку з собою палинку, хліб.

Забираючи молоду латкают: Ой відкы гості ідете (2 раз)

Де вы Анцю ведете.

Недалеко від міста (2 раз)

Бде в Розтоці невістка.

А вы в себе шануйте ї (2 раз)

Самым медом годуите ї.

Мати молодого зустрічає молодих тоже з хлібом, рушником, пригощає медом, староста обсіває молодих зерном всі інші латкають:

Сіє староста сім'я (2 раз)

Молодым на насіння.

Коломийка:

Закувала зозуленька та сіла на сливу

Веде хлопець із Волівця молоду дівчину.

До хати молодих заводить староста і заходить першим, щоб бува не наворожили. За молодими заходять родичі молодой, що прийшли з нею в пританьцох. За стіл молоді сідають переступаючи його. Перед молодими кладуть варені яйця. В хаті іде приготування до зустрічі пропиць (родичі з боку молодой) вони приносять в бесагах (великі клунки) або на возі молодой придане. (перину, заголовки, покрівці, обов'язково рушники, які молода навишивала за свої дівочі роки, подарки сім'ї молодого).

Пропиці ідуть з своїм старостою, гудаками ідуть співаючи:

А мы йдеме у пропиці за молодов дівков

Та будеме попивати медок із горівков.

Пропилисьме файну дівку, пропили, пропили,

Та прийшлисьме позирати чисьме не втопили.

Пропилисьме дівку білу, пропили, пропили,

Та обыся нив сусіды більше не журили.

Староста та молоді зустрічають пропиці:

Староста: Просиме, просиме ближче, чесна свальбо!

(наперед виходить чоловік на плечах якого «Бесагы»).

Староста молодой: Ану, старосто, де ваша дерев'янка, треба выкуп за принесені Бесагы, задарь не даме. Мы їх несли тяшко, та щи кобысьте знали, що там у них є? Скоро давайте паленку обысьме не передумали!

Староста молодого: Ой, припавбы, та вы думаете, що наш молодый не найде склянку деревлянки? А ну, Ільку, де там твій помічник-дружба? (дружба приносить водку, вони

починають ся гостити, жінки витягують з «Бесаг» рушники розвішують їх по стінах, витягують перину, подушки (заголовки).

Співають:

Ой білі заголовки понадувалися

А як на них Ілько ляже, поляжук онися.

Староста молодого: Чесна свальбо! Просиме ближче д столови, вы прийшли з далеку, та треба мало ся підкріпити.

Староста молоді: Чекай, старосто, зараз мы посідаєме, та наперед сподобиме Анцину голову у чепець (головний убір у вигляді таблетки з звисаючими чорними лентами). Доста ти ся было парадити у білилі, прийшов час зняти його. Позирай яка красна ота жона в чепци, а зараз і ты будеш така файна. Молоді стають перед столом, жінки починають латкати:

Ой забивай, дружбо, клинці (2 раз)

Бо вже час знимати вінці

Уже час віниць знимати (2 раз)

А чепцем го замінити.

Староста: Ану, Ільку, давай заплітай свою Анцю, бо від днись она вже жона, та не ялося їй ходити з розпущеным волоссям. (Жінки починають латкати).

Теплий вітер повиває (2 раз)

Ілько Анцю заплітає.

Староста знімає з молоді вінок, білило, а з жінки, яка принесла молодій чипець знімає його і кладе на голову молоді, вверх якого пов'язують платину (хустку).

Жінки співають:

Вчора было літо, нись зима (2 раз)

Вчора была дівка нись жона.

Пропіці разом з молодими сідають за столи співають коломийки:

Ой у лісі на горісі зозуля кувала,

Дякую ти, люба мамо, щось ня годувала.

Ой дорога мамка рідна, що ня годувала,

Або й тота дорога ми, що любка плекала.

Жінки спів переводять на другу свальбову мелодію:

Свашко, наша, свашко,
Здоров'я бысь мала,
Здоров'я бысь мала.
А вбысь нашу Анцю,
А вбысь нашу Анцю
До серця прийняла.

Хтось кричить: Грибінь впав у воду, де молоді?

Молоді встають і ідуть з відром по воду. Вся інша челядь гуляє, танцює, співає. Коли молоді приносять воду всі стараються напитися цієї води. Скоро починають збиратися додому пропиці і просять старосту зняти з молоді чепець, бо вони хочуть побачити її молодичею. Гудаки грають.

Староста знімає з молоді чепець і молодий завиває молоду двома платками. Тобто молодичать.

Свашки латкают:

Вчора было літо, днись зима, (2 раз)

Вчора была дівка, днись жона.

Ой червена ружа обірва, (2 раз)

Пішов мій миленький по дрыва.

Ой ние воликів, а ни дров (2 раз)

Кобы мій миленький був здоров.

Староста з боку молоді, разом з мамою молоді, роздають подарки родині молодого. Вирушаючи додому мати цілує доньку, свашки співають.

Світить собі в дворі (2 раз)

Бо ми йдеме домі

Вбысьте не казали (2 раз)

Що мы дащо вкрали.

Коломийка:

Будь здорова, молодийка,

Дай вам Боже щастя

Стрінемеся на хрестинах,

А кіть нам удасться..

Віддалисьме дівку білу,
Добре погуляли,
Авбы были щасливими,
Та добреся мали.

Пропищі ідуть додому. Тут свальба продовжується.

Староста всіх запрошує взяти участь в «Шоровому танцю» з молодію. Розпочинають грати гудаки і першим йде танцювати дружба. Жінки латкають:

Ой як тося парує, (2 раз)
Коли дружба танцює. (2 раз)
А ты дружбо не фіглюй, (2 раз)
А на таріль подаруй. (2 раз)

Далі йде танцювати з молодію мати, батько і так далі.
Музики грають, а жінки латкають:

Ой як тося парує, (2 раз)
Коли мама танцює. (2 раз)
А ты, мамо, не фіглюй, (2 раз)
А на таріль подаруй. (2раз)
Тобі тото не шкода, (2раз)
А молоді вигода. (2 раз)
Ой як то ся парує, (2 раз)
Коли татко танцює. (2 раз)
А ты, тату, не фіглюй, (2 раз)
А на таріль подаруй. (2 раз)
Тобі тото не шкода, (2 раз)
А молоді вигода. (2 раз)
А хто сидит за столом, (2раз)
Най дарує за шором. (2 раз)
На тарили шербина, (2 раз)
Най дарує родина. (2 раз)
А староста гроші вкрав, (2 раз)
Богми Боже я не брав. (2 раз)

По закінченню шорового танцю, люди ще гуляють до півночі, а далі всі розходяться.

ПРОВОДЫ В КАТУНЫ

(Сценарій)

За сценою чути голоси, скрип возів.

Голоси: Іване, Мигалю, Ильку! Та скоро сідайте бо лишиме вас. Нижні Верецькі далеко.

Співають:

Ой ідеме на обзірку
Горі кривулями
Та не єдна файна дівка
Поплаче за нами.

Ой бо мене відобрали
Із першого класу
Ото, мила, на два рочки
Не на мало часу.

(На сцену виходять дві жінки назустріч одна одій. В руках в них пранники та дерев'яні кошари з мокрим шаттям).

I жінка: Слава Ісусу Христу!

II жінка: Слава Навікы Богу Сятому. Що і ты днесь жмыкаш?

I жінка: Та жмыкаю, жмыкаю. Ге оде щим гачмагы, сорочки повыварювалам Мішковы. Тать чулась, перше го з другыми хлопцями забрали на обзірку у Нижні Верецькі. Може під вичирь із картков вернеся домі та прийдеся го в катуны выладжовати.(Плаче).

II жінка: То нич, нич, кумо! Молися Богу, що маєш такого сына, що валовшин іти в катуны. Обы лем Бог дав щасливого пуття, та обы здоров був. Два роки то не много, вернеся Бог дасть скоро!

I жінка: Не довго, не довго! Лем кобы Бог дав обыся в світі гораздило, обы не было войны.

II жінка: Ой, іти бы вже выпрати гет цуря та ши д вечеру вітер попіддуват го.

(Розходяться, перша жінка кричить другій влогонку):

I жінка: Ану пак, кумо, обысьте обоє з кумом прийшли, кить учуєте, що Мішко вернувся з Нижных Верецьких з картков.

II жінка: Ой прийдеме, прийдеме. Дебысьме не прийшли, тать то наш похресник.

(На сцену виходит гурт хлопців і дівчат. Хлопці ідуть в обнімку з дівчатами, гудаки грають, хлопці співають):

Або мене обстрыгали в Волівци на лавці,
Верли моє волосійко на гніздо журавці.
Ой іду я у катуны в машину сідаю,
А щи мила не вірує, що я ї лишаю.
Колим ішов у катуны мила бановала,
А щим лем був у Волівци, вже другого мала.

(Один з хлопців подає Михайлови-рекрутові руку)

Хлопець: Но що, Михайле, діставись днись картку. Коли відправка?

Михайло: Завтра, завтра, Іване.

Іван: Та котрі щи хлопці відібрані з нашого села?

Михайло: Ходило нас на обзірку восьмеро, або лем мене одного відобрали.

Ілько: Го-го! А Марьку на кого лишиш? На мене?

Михайло: А в нас з Марьков усьо договорено! Она мене буде чикати! Ци так, Марько? (Обнімас дівчину).

Марька: Бізівно, що буду чикати! Чий Михайло не ты! Що то ми за легінь, що го в катуны не берут?

Ілько: Гов-га. Яка ми гордячка. То щи буде витко, ци тя вызьме Михайло?

Марька: А то вже не твоя жура, Ильку!

Молодь виходить, на сцені появляются батько, мати. Батько ходить з пипкою від угла до угла, мати пораться біля печі.

Мати: Іване, но ци казалам ти, що ты доты добабраш, що малому прийде картка у катуны іти, а куферта не

буде. Та так ся і стало. Добре, щось у корчмі сидів що й час з майстром. Тепирь най го пакую оде у тайстру, як жебрака. Ци нещастя ня побило з таким газдом!

Газда: Вжесь ся завела! Не лящи тільки. Я тоже думаю нашим Михайлом не лем ты? Договоривимся з кумом, у них є куферт, що приніс з катун їх Петро. Так що куферт буде.

Мати: Принести принесє, а вывганят не раз тай не два. Мож было і свій мати кобы не корчма та твоя незбайовитість.

Газда: Тихо, розворконілася! Вже инчак не буде. Вже оде у сіньох кумови ідут.

Кумови: Слава Ісусу Христу.

Газда: Слава навікы Богу Святому.

Кума: Ге оде принеслисьме куферт (показує). Позирайте який щи файный. Як го приніс Петро в ньому лем платены стояли.

Газда: (Роздивляється куферт). Гов, файный щи файный! Нич му не хыбит, обы лем був щасливый на нього!

Мати: Дай, Боже, дай обы щасливо ходив та в гаразді домі вернувся.

Кума: А де наш Катуня?

Мати: А я знаю де? Мені ся серце розпукат, а він видиш, не біжит домі! Як ся вернув з Верецьких та щи дома і не був! Від людей чужых учулисьме, що го відобрали єдного з нашого села.

Газда: Гов, байно! Горі тобов буде сидіти, тать легінь у катуны йде, дівку має, нет? На два роки ся розтают! (Смієся)

Мати: Смійся, смій. Камінь там маєш у грудьох, а не серце! (повертається до куми):

Кумочко, ану пак позирай сюды, ты вже выладжовала свого Петра та знаєш, позирай ци всьом туй склала у тайстру, та поможи перекласти то у куферт.

Кума: А свяченину якусь чи поклалась. Покладь і Дору, і Воду Свячену. Дай я сама перерепозираю... Зрихтуй му щи дві пары онуч.

(Вбігають діти)

Дівчинка: Мамо, мамо! А наш Мішо онде з Настуньков
Митришинов стоїт під стодолов.

Мати: З яков Настуньков, хаба з Марьков. Настунька там шы
в пеленках. Айбо і вас повно всягды, смола бы вас не
їла і діти! Ану в хыжи цирвійте, дай те ми хоть днись
покі.

Газда: Ану, жоно! Дай нам оде з кумом по півдецы. Вып'єме
за щасливый путь нашого Михайлика.

Газдиня: Га сесе! Я знаю, ты бы лем то і робив, що погарчыкы
перевертав.

Газда: Ануш, якоє ты говориш, жоно. То так годиться. А зараз
шы поприходят сусідови, сестра ти прийде, та що? Ід
голому столови їх закличиш?

Газдиня: (Махає рукою) Роби, що хочеш, там є готовое та
можеш і сам покласти на стіл. Як то, Боже, добре
газдовы! Позерат лем обы дащо на столі было. А я
мушу за всьо знати. Тай шы днись коли в ня такый
тягар на серцю.

Кум: Е, кумо, не треба так банувати, чий недай Боже не
умер. Два роки минут скоро, тай прийде біг дасть
домі, будете го жинити, дівча має вже, файное, кіть го
дочекат правда?

Мати: Гов, кобы лем здоров був. Не бде Марька, та бде
друга. Чий найде ши собі таку кісасоню.
(Заходять сусіди, кумови).

Сусіда: Слава Ісусу Христу.

Газда: Слава навікы Богу Святому. Заходіт, заходіт.

Газдиня: Сідайте оде ближче д столови.

Сусідка: А де наш Катуня?

Мати: Та ану, дие? Нис-го тай! Ни куды ходит, ни шо
робит? Боже, мій, Боже! І наїсти ся не встигне.

Кум: Бог му до їдіння, кобы ще раз-двичі Марьку
поцюлював, бо скоро не буде!.

Мати: Вам, куме, лем фурт фиригы на гадці.
(Заходить молодь).

Рекрута: Йой, туй нанашко, нанашка. Слава Ісусу Христу.

Присутні: Слава навікы Богу Святому.

Жінка: Ой, туй наш рекрута! Айбо позирайте як, нівроку виріс. А видить ся, що лем недавно неслисьме го до церкви христити.

Кум: Ой, ціле, куме, якого краснаго легеня маєте, нівроку. Ей не єдна днись, за тобов, Мигалю, поплаче! Цитак?

Мішко: А я знаю ци так, ци нет?

Мати: Ану, Мішку, сідай оде та будеш їсти.

Мішко: Е, мамо, я не хочу. Вы кажіть ци зрихтовалисьте вже куферт?

(А сам весь час зиркат в бік дверей).

Мати: Так, так! Доходивись ся доты, що і їсти не маеш коли! А у куферт попозирати? Може'м дащо і забыла.

(Хлопець весь час дивить ся в сторону дверей.)

Мати: Та що зиркаш кільки на двирі, я говорю, а ты і ухом не ведеш у мій бік! (Плаче)

Рекрута: Мамо, мамко (обіймас її)

Мати: Мамо, мамо, та що мамо! Щисьте ся з нив не выстояли, цитак? Я оде дурна міста собі не находжу, а йому і в п'яті ниє.

Рекрута: Мамо, мамо!

Мати: Ге, не увійшла до хижі, яосьь другі дівкы туй сут, Чий бым ї не з'їла!

Газда: Та дайму поки! Щос ся го їмила. Ганьбить ся дівча не знаєш?

Мати: Ой ганьбить ся! Цілу ніч стояти з ним під оборогом не ганьбить ся?

Жінка: Ой, чиже, кумо, Марька вам не подяці?

Мати: Но нет! Її кіть на віддаваню та най ся віддає, а йому треба в катунах відслужити. Выйде, Бог дасть з катун та най ся жениг.

Кума: А кіть Марька ціле віддася?

Мати: А шо? Більше дівкы не найде ци шо?

Мішко: Дівкы будут та не такі!

Мати: Но ци видиш як тота тому голову закрутила.
Кума: Лишися, кумо, лиши. За два роки много воды утече.
А там видко буде. Молися обы здоров домі вернувся.
Нанашко: Мигалю, не слухай лем ты жін! Най они собі
поговорять, а роби так як сам знаєш, пой сюды ід
нам.

Співають коломийки:

Ой плавали каченята по тихому морю,
Хаба з тобов, біла дівко, з письма поговорю.
Иначак з тобов біла, дівко, не мож говорити,
Бо ня з катун до домочку не хотят пустити.
Ходжу собі по касарни у катунськім шатю.
За серце ня істискає, ош дівчину втрачу.
Вна ся віддасть за другого за мене забуде,
Лишит мене молодого ци не ганьба буде.
Най віддася за другого ганьбу перебуду,
Як ї другый бити буде, сміятися буду.

Мати: Но їч, їч, Михайлику, ануш зараз лем машина засвище
тай треба буде іти в Божый час.

К о л о м и й к и:

Мене мамка відправила в суботу раненько,
Сіла собі під облачок, плаче жалібненько.

Іди, сыну, у катуны та не загурайся,
А в чотыри неділенькы додому вертайся.

Вбігає хлопець: Мигалю! Вже на штації машина стоїт.
Лишилося 10 минут. Скоро, скоро.

Всі схоплюються. Мати цілує сина. Мужчини беруть
куферт і співаючи всі виходять.

В Скотарському засвистіла, а в Волівци стала.
Дві години двадцять минут, рекрутів чекала.

Ідеш, любый, у катуны та бери ня з собов,
Най не плачут мої вічка каждый день за тобов.

ВОЛОВЕЦЬКІ ВЕЧІРКИ НА СІЛЬСЬКІЙ ЛАВИЦІ

(Сценарій)

На сцені макет хати. Під хатою стоїть лавиця, а на другому боці сцени теж лавиця.

Виходить чоловік і крихтячи сідає на лавицю, виймає піпку і тут з боку виходить ще один мужчина.

II. Чоловік: Добрий вечір, сусіде!

I. Чоловік: Дай Боже і тобі.

II. Чоловік: Та що ся журиш?

I. Чоловік: Та, много бы говорити, а мало бы слухати... Сідай туй (відсுவаться) та мало показуєме.

II. Чоловік: (Сідаючи) Ой так, так. Пліт городи, а лавицю клади, буде де присісти та новини переповісти. Но, но, та що ся журиш?

I. Чоловік: Що ся журю кажеш? Ге оде з сусідом, кумом зась суету маю на тых нещасных зірках. Чувись... Танач був, урядники з Нижных Верепькых выходили. Та ты що думаш? Нич з ничего. Позавчора мало ня паскудник не зарубав. Онь типирь я му не полівлю!

II. Чоловік: Е фаїбьму, як зайде яка суета та не мож пак з нії вылізти. Позирай (стусат сусіда) онде і жоны ся посходили на лавици. Айбо позирай кілько їх є, нівроку? Як ся скоро вызбирали. Кобы так скоро завтра їсти кісям в поле вынесли.

I. Чоловік: Е дай покі, мают они небожата добру закруту і дома, і в полі, а днись неділя та най мало і они відпочинут та поплещут язиками. Похвалятьтєся една другі новими вышитыми сорочками, сукнями ряшєными.

(Жінки тим часом обзирають одна одну).

I. Чоловік: Но, щом ти казав! Позирай як обліпили Анцо Данилишину, обзираючи її нову сорочку.

Жінка: Ой, кумо, де ты сю мінту перебрала? Йой яка файна!

Кума: Ге у Гафы Федерикової.

Жінка: (обзираючи) А щы які мінты має?

Кума: Ой ци має! Та та то лем і робит, що вышиват. Там така краса, що не мош ся напозирати.

Жінка: А що бы робила! Иван у нії такый, що всьо сам робит, щы й мискы місто нії помыє, а она лем сыдит у холоді та вышиват. Най бы попровбовала коло мого. Щи собі і їсти сам готовое не вызьме, під бороду му подай.

Жінка: Або щобысь те не казали, жоны, тото треба любити! Попогорбитися треба погы вышити сорочку, а вать ручник.

Жінка: Но, а чий не тяжче вышивати, як кромлі копати.

Жінка: Ей, лишіться, жоны, дурної бисіды! Позирайте у Анны і сукня нова ряшена.

Жінка: Ціле, яка файна. А хто ти рясив?

Анна: Самам собі рясила, мама ми вказали, то дуже легко.

(Виходять ще дві жінки).

Чоловік: Ой, позирай, Іване! Вийшла на улицю Мар'я Поланина, співаха.

Чоловік: Ой тогды днись без співанкы ся не обійде.

(Жінки замітили мужчин).

Жінка: Добрый вичирь, мужчины! А що вас так мало? Пойте ід нам, що ся буде журити!

Чоловік: А мы ся і не журеме, най ся журят лисі коні та чубаті кури.

(Підходять до жінок співаючи коломийку):

А що бы вам старі, бабы на лаві сидіти,

Ідіт домі, варіт чиру, та годуйте діти.

(Жінки у відповідь).

Як ня старый поцюлює, я дерев'янію,

Молодый ся лем притулит, нараз рум'янію.

Чоловік: Но ци выпилисьме, Іване?

Жінка: Ци чулисьте, кажут, що Фидір Петриків умер.

Жінка: Ой, умер, умер неборак, що за життя заробив, вшитко жоні лишив.

Жінка: А що, много лишив ціле?

Чоловік: Лишив, лишив. Купу сиріт, та тайстру довгів. Що не чулисьте, що оде послідне коровля вывили їм з стайні.

Жінка: Набізівно з того всього він і вмер, неборачище.

Жінка: Чуєш, Марьо, а то ци правда, що ты з Євков Поланинов повадилася?

Марія: Ой ци правда, осина бы ї было!

Жінка: І ош ты її всякінійко обпрозывала: непотрыбнячко, гнилячко!

Марія: (сердито) Ой лем так! Я її дала, що ї ся заходило! Вы лем подумайте, яка ня ся напасть їмила!

Видумала, ож її Михайло, тот недідавиць, із зомнов фрайирит! Тать я газду маю, тот бы ми голову відкрутив, кобы лем дащо учув!

Каже, то яйця в нії хыблят, то різень солонины не дорахує. Фаїбії было, жебраччище! Я солонины голодна, кобы ши в нії тільки было всього як у мене. Обыбранка!

I. Чоловік: (задеркувато) А що, Марьо, може то і правда, признайся. Без огня дыму не буде. Ты красно спываш, любиш красно ся вбирати, погуляти. А Василь Євчин такый, що не протів попозирати у бік чужої молодиці.

II. Чоловік: Поки твуй Ілько погарчыкы перевертат у Шулима, а вы двоє скліпаєтеся тай...

Марія (розсердилася) Що тай, що? Тфу, фаїбы вам, подурылись те всі. Та ци приклала бы я розум ід тому непевнякови! Набізівно, то він дись позадирав свою Євчище, а та дурнешище подумала що то правда! Тфу!

I. Чоловік: Но, но! Позирай хлопе, бо буде так як у ті коломыйці:

Ой кувала зозуленька, ой кувала файно,
Ой любімся, рыбко, моя, лем най буде тайно.

Коли сонце ісходило із-за тої горы,
Утікав я голый, босый выд чужої жоны.

(Марія сердиться і вибігає за куліси).

Жінка: Видете, Мар'я ся розсердила. А былисьме дащо заспівали.

Чоловік: Та співайте!

Жінка: Ги... То Мар'я все нам проводить.

Чоловік: Но покы она ся пересердит я вам дащо розкажу, ци хочете?

Жінка: Та що бысьме не хотіли. Чий маєме час, в поле не треба іти.

Чоловік: Было се у нашому селі, но я вам не повім у кого точно!

Жінка: А чому?

Чоловік: Бо не хочу.

Жінка: А мы ся самы догадаєме.

Чоловік: Догадаєтеся, добре, не догадаєтеся тай не треба.

Но жили собі чоловік і жона, но чоловік був страшно скуплячище. А жоні треба было купити нові чоботы. Стрітилася його жона з свойов кумов, та так ся жалує на газду, шо мало не реве. Каже: «Світа ся ганьблю, до церкви ходжу у постолах, а людські жоны давно у чоботах, вже й забыли, шо токоє постолы». Они з кумов ся дуже уважали. кума все її жаловала, бо знала, шо крім того шо кум скупый, та щи любить бльшковати за чужыми жонами, Каже її кума-цыт, кумо, я ти поможу, ты будеш мати чоботы. «Ба як?». – «А так, - каже кума, - вичирь я наллю склянча деревлянки і прийду до вас на вечірки. А ты обысь выйшла із хижі, а як я буду вертатися домі ты выйди ід домні та я ти всьо розкажу, шо маєш робити».

У вичирі кума приходит до кума: «Добрый вичирь, куме, а кума де?»

Кум: Та дись там коло стайні шнюрят. А ты, щось великого до нас ходиш.

Кума: Е великого, надоіло ми самі сидіти дома та прийшлам до вас мало повічірковати. Айбо кумы щось ние?

Кум: А мене що, боішся?

Кума: Гу припавбы, а шо бым ся бояла. Оде принеслам склянча деревлянки, та мало посидеме, тай кума десь увійде.

Кум нарізав солонини, наламавав ошипок тай налляв у погарчыкы деревлянкы. Выпили раз, выпила другый раз, туй кум присуваться все ближе ід кумі. Тай почав фіглювати, выщипкувати куму, а все кратці попозерат на двирі обы неувыйшла жона.

Но, а кума добре знала, що жона кумова не увійде доты, поки неувыйде она на двір, бо вни ся так договорили.

Доты не доты, що кум признався кумі що вже давно її любить. Каже він її - а що бы было, кумо, кобы мы ся мало направду полюбили? А кума йому - та най бы было, айбо не задарь, куме. - Та що бысь хотіла? Я ти всьо куплю що хочеш! Всьо? - каже кума - тогды купими файні чоботы, айбо такі обы небыло нивкого такых! Добре, будут чоботы, - каже кум - або як я ти їх дам? Як, як - каже кума - я выйду ід тобі вичирь на оборіг спати.

Договорилися они, тай кума ся зберат дому на порозі ся стрічают з кумовов жонов. Йой - каже кума - десь кільки ходила? Мы тя ся не дочекали тай самі двоє з кумом малосьме ся погостили. А типирь пой та ми посвітиш, бо ся дуже темно. Выйшли обі кумы на двір, кума розказала всьо жоні кумові, що і як має робити.

На другый динь, кум кратці пішов до Струля, купив файні чоботы тай спрятав на оборозі.

На вичирь каже жоні - іду я хлопе жоно на оборіг спати, бо в хьжи дуже ся душно. Та йди но - каже жона. А она тым часом скоринько припораїлася тай горі драбинов ід газді на оборіг. Чує газда іде д ньому кума. Кумочко то ты? Ага - жона потихинькы обы чоловік не здогадався, що то не кума.

Но тай почали любитися, тот куму обнимат, цюлоє. Ой яка ты, кумочко, солодка, такі в тя губкы, як малинкы, а в мої жонища, як постолища. Коли чоловік заспав, жона взяла чоботы тай долі драбинов.

Раненько обула чоботы, зварила їсти тай чекат газду. Туй уходит газда, она подає йому їсти, а сама по хижі ходит то взат, то в перед, а все ся схилит та повтерат

чоботы. Чоловік їсть, а тота ходит. - Чуєш, жоно, щось ся так звиваш по хыжи? - Що? Та хочу обысь ми на ноги попозирав! Чоловік глип жоні на ноги, а та в чоботях, що сночи на оборозі кумі дав. Жоно, - каже чоловік - а відкы у тебе тоты чоботы? - Гинь, ты що, не тямиш? Тать ци ты мені сночи на оборозі дав! А, фяйббытти было! Та то ты была? Но чекай, чекай, фрасы вам обом будут!

Жінка: Но, то раз мужчины, най бде і пуша лем обы чужа, тфу!

Коломийка:

Ой, Боже, милостивый що за Божа сила,
Що каждому чоловіку чужа жона мила.

Жоно моя дороженька, яка ты дурненька,
Ты не знаєш яка жона чужа солодейка.

Жінка: Ой, що то раз мужчины тай мужчины, бодай вам добре было! Ану, жоны дис наша Мар'я. Може бысьме дашо заспівали? Марьо, пой десь ся діла, килько ся будеш дути? Не знаєш фіглів?

Входить Марія: Ой добрі то фіглі!

Жінка: Сідай та начни нам яку файну співанку.

Жінка: Е, обы нас висміяла молодясь?

Жінка: Обы лем не висміяли, ану ци заспівають они так? Смолу гирку! Най ся учат!

Починають співати:

Пісня балада: Плева качур по Дунаю

Плева качур по Дунаю (2 раз)

Сам не знаю, що думую (2 раз)

Я думую вандрувати (2 раз)

Жаль ми роду полишати (2 раз)

Не так роду як матери (2 раз)

Годовала нас з дітини (2 раз)

Чотыри нас мати мала (2 раз)

Не однаке щастя дала (2 раз)

А двом дала панувати (2 раз)

А третому газдовати (2 раз)

А я бідный не маю нич (2 раз)

Провандровав ціленькый світ (2 раз)

Провандровав ліс тай горы (2 раз)

Тай став собі під яворы (2 раз)

Ой, яворе зелененькый, (2 раз)

Пройшли літа молоденькі (2 раз)

Хто в чужині не буває (2раз)

Най ся мене позвідає (2 раз)

А в чужині тяжко жити (2 раз)

Як тот камінь укусити (2 раз)

Камінь вкусиш тай спочинеш (2 раз)

А в чужині марно гинеш (2 раз)

Чоловік: Ой так то так. Як бы то не было, а дома май ліпше.

Жінка: Йой, жоны, треба нам ся розбігати, небожата. Кісцям доння треба іти косити, а нам порайтиса та їсти їм нести в поле. Добру ніч, дай Боже!

*Присвячується 10-літньому ювілею
фольклорно-етнографічного колективу
«ВЕРХОВИНКА»*

ЮВІЛЕЙ «ВЕРХОВИНКИ»

Звідкіля чути скрипаля,
Звідтіля їде весілля –
З далини дорогих років,
З сивини милих нам світів.
 Через їх, через їх слівця,
 Через їх, через їх серця
 Ожило те, що відбуло,
 Відшуміло і відцвіло.

Ой, ви, коники-конишеньки,
Ой, ви, музики-музиченьки,
Не згубіте пісню давнюю,
Не вроніте славу славную.
 Вусачі, ви наші старости,
 Прокладайте до сердець мости.
 Розливайте мед-горілочку
 За майфайну нашу дівочку.

Накривайте усі столи враз,
Бо прийшов же той прекрасний час,
Бо прийшли вже ті години –
Ювілеї «Верховиночки».

 Ой, гостеньки, розступітеся,
 Ювілярам уклонітеся,
 Є чудове нині свято в нас –
 Десять літ для «Верховинки» - час,

Щоб завжди ви веселили нас,
Дух черпайте, любі, повсякчас
Із криниці із народної,
Віншуєм Вам долі доброї.

Марія Лакатош, 2001

З М І С Т

1. Передмова3-7 с.
2. Різдвяно-колядувальний звичай на Воловеччині «Святий вечір – свято сімейне».....8-11 с.
3. «Святий вичирь» - (відтворений на сцені фольклорно-етнографічним колективом «Верховинка»).....12-36 с.
4. «Воліські выпрядки» - (вечорниці).....37-48 с.
5. «Минулися м'ясниченьки» - (старовинний обряд на Воловеччині «Пушання»).....49-59 с.
6. «Обзори» - старовинний обряд на Воловеччині.....60-68 с.
7. «Свальба» - (основні фрагменти верховинського весілля).....69-84 с.
8. «Проводи в катуны» - (сценарій).....85-90 с.
9. «Воловецькі вечірky на сільській лавиці» - (сценарій).....91-97 с.
10. М. Лакатош «Ювілей «Верховинки».....98 с.

Книга видана за сприяння і спонсорства Михайла Юрійовича Волощука.

Волощук Михайло Юрійович народився 10 листопада 1934 року в селі Майдан Міжгірського району на Закарпатті. Багаторічний керівник області. Обирався від Закарпаття депутатом Верховної Ради УРСР IX-X скликань, народним депутатом України I скликання. З 1998 року очолює Асоціацію народних депутатів Закарпаття всіх ланок попередніх скликань.

З 1966 по 1970 рік працював першим секретарем Воловецького РК КПУ. З його приходом почався процес бурхливого соціально-економічного розвитку Воловеччини. В 1967 році була розроблена ленінська трьохрічка, якою передбачалися будівництво і реконструкція близько ста об'єктів виробничого і соціально-культурного призначення. Ці плани були обговорені на зборах селян в усіх селах, затверджені пленумом райкому партії і сесією районної ради. Побудовано три заводи: «Електрон» у Воловці і Жденіві та воловецький хлібозавод. У селі Кечірне відкрито філіал одного з підприємств Ленінграда. У ці роки було побудовано турбазу «Форель» у Жденіві, очисні споруди у Воловці, водозабір і водогін для всього райцентру.

Покращилась економіка сільського господарства, збільшилось поголів'я худоби, валове виробництво продукції. Цехи підсобних промислів відкриті майже в усіх колгоспах, зросли їх прибутки, що дало можливість господарським способом будувати різного роду об'єкти соціально-культурного призначення на селі, зросла реальна заробітна плата колгоспників.

Для підготовки робітничих кадрів підприємствам району було відкрито Воловецьке профтехучилище. Повністю вирішено проблему зайнятості населення району. На заводи району щодня автобусами довозили робітників з Міжгірського та Сколівського районів.

1968 року район вийшов переможцем у Всесоюзному соціалістичному змаганні по тваринництву і одержав перехідний Червоний прапор ЦК КПРС, Ради Міністрів СРСР, ВЦРПС і ЦК ВЛКСМ.

У районі було проведено Всесоюзний семінар з ведення сільського господарства у гірській місцевості. Розпочато будівництво багатьох шкіл, дошкільних закладів, фельдшерсько-акушерських пунктів, вузлів зв'язку, магазинів, восьмиквартирних будинків для вчителів, клубів, магазинів, доріг... Проведено повну електрифікацію і радіофікацію району. Усі об'єкти виробничого і соціально-культурного призначення телефонізовані. На полонині Плай зведено ретранслятор, який дав можливість охопити телебаченням майже всі села району. У райцентрі збудовано дитячу музичну школу.

Намічена програма, у якій брали участь всі колективи і майже все населення району, повністю виконана до 1990 року.

Воловчани до цього часу згадують добрим словом такого керівника як Михайло Юрійович і бажають йому доброго здоров'я і активного довголіття.

Боронмук М.Ю.
Боронмук 2010 р.

